

TÜRKİYE’DE KAMU GÖREVLİLERİ ETİK KURULUNUN YENİ KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞI BAĞLAMINDA ANALİZİ***Kadir Caner DOĞAN******Büşra ERDEM*******ÖZET**

Kamu yönetimi etiği, kendi başına kamu yönetimi disiplini kapsamında sıklıkla tartışılan bir alanı oluşturmaktadır. Küreselleşme hareketleri ile birlikte 1980’lerden itibaren kamu yönetimine ilişkin yeniliklerde kamu yönetimi etiği konusu, ülkelerce büyük ilgi ile karşılanmıştır. Türkiye’de de önemli bir yere sahip olan etik konusu, yeni kamu yönetimi anlayışı bağlamında niteliksel olarak gelişim sağlamıştır. Kamu yönetiminde iyi yönetimi sağlayabilmek için etkinlik ve verimliliği yakalama noktasında etik kurallara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada, bahsi geçen etik ilke ve kurallar ile yeni kamu yönetimi anlayışının ilkelerini kamu yönetimine entegre eden ülkelerin, etik dışı davranışlara ve yozlaşmalara daha az rastlayacağı veya bu olumsuz davranışların engellenmesinde daha iyi sonuç alacağı öngörülmektedir. Çalışmada, vatandaşın devlete olan güveninin artmasında, kaliteli hizmet beklentisinin karşılanmasında ve kamu yönetiminin verimli bir şekilde işleyişinin sağlanmasında etkili olan etmenlerden olan etik kavramının, kurum kültürünü oluşturan bir konu haline gelmesi gerektiği işlenmiştir. Bu bağlamda kurumsal hale gelen Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun yapısal ve işlevsel faaliyetleri değerlendirilerek yeni kamu yönetimi anlayışının ilkeleri doğrultusunda yeterli ve eksik yönleri analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı, Etik, Kamu Yönetimi Etiği, Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Analiz

ANALYSIS OF THE ETHICS COMMITTEE OF PUBLIC OFFICIALS IN THE CONTEXT OF THE NEW PUBLIC MANAGEMENT APPROACH IN TURKEY**ABSTRACT**

Public administration ethics by itself constitutes an area that is frequently discussed within the scope of public administration disciplines. With the globalization movements, the issue of public administration ethics in the innovations made to public administration since the 1980s has been met with great interest by countries. The issue of ethics, which has an important place in Turkey, has developed qualitatively in the context of the new public management approach. In order to ensure good management in public administration, ethical rules are needed at the point of capturing efficiency and productivity. The study predicts that countries that integrate ethical principles and rules and the principles of the new public administration understanding into public administration will encounter unethical behaviors and corruption less or get better results in preventing these negative behaviors. In the study, the concept of ethics, which is one of the factors that are effective in increasing the trust of the citizens in the state, meeting the expectation of quality service and ensuring the efficient functioning of the public administration, has become a subject that constitutes the corporate culture. In this context, the structural and functional activities of the Ethics Committee of Public Officials in Turkey, which has become institutional, have been evaluated and the positive and deficient aspects of the new public management approach have been analyzed.

Keywords: New Public Management Approach, Ethics, Public Administration Ethics, The Ethics Committee of Public Officials, Analysis

* Bu çalışma, 2021 yılında Gümüşhane Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nde Büşra Erdem tarafından “Yeni Kamu Yönetiminin Etik Boyutu: T.C. Kamu Görevlileri Etik Kurulu Üzerine Bir Analiz” başlığıyla yazılan ve Doç. Dr. Kadir Caner Doğan danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, kadircanerdogan@gumushane.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3476-8865.

*** Yüksek Lisans, Gümüşhane Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, busratugal44@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1542-2164.

Araştırma Makalesi

Sayfa Sayısı:758-792

Makale Geliş Tarihi: 29.04.2022

Makale Kabul Tarihi: 02.06.2022

Makale Yayın Tarihi: 31.08.2022

1. GİRİŞ

Dünyada 1970’li yıllarda ekonomik krizler sonrasında mevcut yönetim sistemi olan geleneksel kamu yönetiminin hantallaşmış yapısı ile bireylerin ihtiyaçlarına karşılık verememesi, yozlaşma ve yolsuzlukların yaygınlık göstermesi gibi nedenler ile sistem sorgulanarak etkisini kaybetme sürecine girmiştir. Bununla birlikte sistem yerini esnek piyasa yapılı, saydam, âdem-i merkezîliğe önem veren ve “küçük devlet” anlayışını öngören yeni bir anlayışa bırakmıştır. Yeni kamu yönetimi adı verilen bu anlayış ile kamu yönetiminde köklü düzenlemeler yapılmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışının toplumun sorunlarına odaklanarak kamu kurum ve kuruluşlarının etik ilkelere uygun şekilde hareket etmesine yön verecek faaliyetlerde bulunması, bu oluşumun etik değerlere büyük önem verdiğinin göstergesidir.

20. yüzyılın son çeyreğinde gelişen; devlet yönetiminin iyi veya kötü olarak sorgulanması, küreselleşme faaliyetleri ve ekonomik krizlerin kamu yönetimindeki işlevselliği olumsuz etkilemesi ve bunun yanında kamu yönetiminde artan etik dışı davranış ve yozlaşmalar sonucunda yeni bir kamu yönetimine geçilmesi gerektiği düşüncesi, kaçınılmaz bir gerçeği ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma ile geleneksel kamu yönetiminden yeni kamu yönetimine dönüşüm süreci sonucunda ortaya çıkan “etik” kavramı çerçevesinde etik davranış ve faaliyetlerin tarihçesi, özellikleri ve kamu yönetimine olan etkisine değinilerek kamu görevlilerinin etik karar alma kapasitelerini ve karakterlerini geliştirme yolunda atılan adımlar dikkate alınacaktır. Yeni kamu yönetimi anlayışının getirdiği yenilikler ışığında etik kavramının vücut bulmuş hali olan Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun faaliyet raporlarına ulaşılarak Türkiye’nin, kamuda etik davranışı sağlamada nasıl bir role sahip olduğunun belirlenmesine binaen Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde olumlu veya olumsuz olarak çözümlenmesi amaçlanmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma, yeni kamu yönetimi anlayışının incelenmesinde etik değer ve ilkelerin, kamu görevlilerine etki etmesi açısından Türkiye’de kurumsallaşan Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun etkinliğini değerlendirmek için hazırlanmıştır. Bu amaçlar çerçevesinde çalışmanın temel hipotezi, “*Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun Türkiye’deki ortaya çıkışında Yeni Kamu Yönetiminin etkili olduğu ve tarihsel gelişiminde ise söz konusu modelden beslenildiği şeklindedir*”. Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun, yeni kamu yönetimi anlayışının temel ilkeleri bakımından bazı eksik ve aksak yönlerine rastlanılsa da kurul, yeni kamu yönetimi anlayışının etik anlamda uyguladığı en önemli faaliyeti oluşturmaktadır.

Çalışmanın kapsamını, Türkiye’nin yeni kamu yönetimi anlayışının, etik anlamda nerede olduğu ve yeni kamu yönetimi anlayışının günümüze kadar etik alanda yaptığı gelişim ve safhalar oluşturmaktadır. Kurum ve kuruluş olarak ise Türkiye’de faaliyette bulunan Kamu Görevlileri Etik

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

Kurulu'nun tarihçesi, yapısı ve faaliyetleri, çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Ayrıca bu çalışmada, içerik olarak ilgili disiplinler belirlenerek yapılan literatür taramasına ve bizzat Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun faaliyet raporlarının incelenmesine dayalı nitel bir yöntem kullanılmıştır. Bu çalışma, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, yeni kamu yönetimi ve etik konusuna vurgu yapılmıştır. İkinci bölümde, genel olarak kamu yönetiminde etik kavramına vurgu yapılmış olup, yeni kamu yönetiminde etik kavramı incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise, Türkiye'nin yeni kamu yönetimindeki yasal alt yapısı değerlendirilerek Türk kamu yönetimi etiği incelenmiştir. Bunun yanında Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun üyeleri, faaliyetleri ve raporlarına yer verilerek yeni kamu yönetimi anlayışının ilkeleri doğrultusunda kurulun işleyişi analiz edilmiştir.

2. YENİ KAMU YÖNETİMİ VE ETİK: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı

1980'li yıllarda kamu yönetiminde meydana gelen değişme sonucunda geleneksel kamu yönetimi anlayışı geçerli olma durumunu kaybederek yeni kamu yönetimi anlayışının gelişimi hızlanmıştır (Çeliksoy, 2015: 71). Geleneksel kamu yönetimi anlayışının eksiklik ve aksaklıklarına karşılık olarak yirminci yüzyılın son evresinde, kamu sisteminde meydana gelen bu yeni model önceki kamu yönetiminden olan birtakım problemleri ortadan kaldırarak veya hafifleterek kamu sektörüne yeni bir düzen kazandırmıştır (Eryıldız, 2006: 40). Yeni kamu yönetimi anlayışı; hizmetlerde girdilerden çok, çıktılara odaklı olarak ilerleme sağlayan ve bu konuda geleneksel kamu yönetimi anlayışından ayrılışı savunan bir akımdır (Boztepe, 2018: 192). Yeni kamu yönetimi anlayışının can alıcı noktası ise, geleneksel kamu yönetimi anlayışının kamu hizmetlerinde kurallara bağlı kalan meşruluğundan ayrılarak yapılan işlerde sonuca odaklı olmayı içselleştirmesidir. Bu şekilde kamu kurum ve kuruluşlarının değerlendirilme şekli değişerek kamu hizmetlerinin ihtiyaçlara ne yönde destek verildiği konusu önem kazanmıştır. Nitekim yeni kamu yönetimi anlayışında üretilen malların kalitesi ve sunulan hizmetin verimliliği bu anlayışın, geleneksel kamu yönetimi anlayışından ayrıldığı önemli noktalardandır (Leblebici vd., 2001: 125).

Sezer (2008: 159-160)'e göre yeni kamu yönetiminin yenilik getiren önemli özellikleri şunlardır;

- Geleneksel kamu yönetimin ilke ve uygulamalarından ziyade özel sektör ilke ve uygulamalarını yansıtan bir "işletmecilik" (managerialism) kültürü,
- Daha çok yönetsel yetki devri (delegation), desantralizasyon ve örgütsel farklılık,
- Ekonomi, etkinlik ve etkililiğe olan vurgu,

- Performans ölçümü, standartlar ve hedeflerin belirlenmesi,
- Bazı durumlarda performansa göre ücret ödemeyi içeren esnek ödeme koşulları,
- Müşteri tercihleri ve hizmet kalitesine olan önemli vurgu,
- Kamu sektörü bünyesinde sözleşmeye dayalı ilişkilerin geliştirilmesi ve “hizmet sunan” ile “hizmet satın alan” (client-contractor) rollerinin ayrılması,
- Kamu sektöründe rekabetin, piyasaların ve piyasa benzeri yaklaşımların geliştirilmesi.

2.2. Etik

Etik kavramı, bir insanın davranış şekillerinden oluşan ahlaki ölçütlerin tümü olarak belirlenebilirken, insanların doğru ve yanlış ayırmakta kullanacağı şahsi kriterler olarak da tanımlanabilmektedir. Diğer bir ifadeyle ise etik, insanlara işlerinde yardımcı olmayı sağlayan bir disiplin ile belirli ilke ve normlarla etkinliklerin nasıl yapıldığı hakkında bilgi veren ölçütlerdir. Bu ölçütleri belirli bir süreçle sınırlayan kavram, yapılan etkinliklerde hangi konuların yapılacağını veya yapılamayacağını veyahut neyin uygulanıp uygulanmayacağını belirlemede yardımcı olmaktadır. Etik, insanların meydana getirdiği değer yargılarını ve belirli kuralların iyi veya kötü, doğru ya da yanlış, onaylanabilir ya da onaylanamaz gibi nitelemeler ile inceleyen felsefenin bir alt dalını oluşturmaktadır (Bahar, 2014: 1). Etik, ahlaki değerlerin nasıl ve ne şekilde oluştuğu üzerinde durarak bir şeyin iyi, doğru veya onaylanabilirlik niteliğine nasıl ulaştığını değerlendirir (Uslu, 2018: 3).

Yunanca “davranış, karakter ve töre” anlamlarına gelmekte olan “ethos” kelimesinden türetilen etik kavramı, zamanla bu anlamından uzaklaşarak ahlaki davranış kalıpları ve buna uygun tutum geliştirmesiyle gündeme gelmeye başlamıştır. Toplumsal ve kültürel değişimler sonucu anlamı farklılaşan bu kavram ile töre ve geleneklerdeki ayrışmalar da ilişkilerdeki dönüşümleri tetiklemiştir. Artık etik kavramı, belirli insan topluluğunu veya belirli bir felsefe disiplini değil de bütün sınıflarda ve bütün ahlaki ilkelere, sistemlerde, yasalarda, ayrı ayrı tüm bireylerin hayatlarında yer edinmeye başlamıştır (Öztepe, 2013: 9-10). Nitekim bu kavram için önemli olan nokta; toplumdaki dil, din, ırk ve farklı coğrafi yapılara bağlı kalmadan evrensel olmayı ve etkisini devam ettirecek objektifliği yakalamaktır (Uslu, 2018: 3). Bunun dışında etiğin amacı ise; ahlaki eylemin bireylerin keyfince yapabileceği bir eylem olmadığını ve bu eylemin insanı insan yapan önemli özelliklerin açıklaması olduğunu belirterek insanı sevebilmeyi insanlara göstermektir (Kılavuz, 2003: 31). Kısacası etik; iyi bir toplum düzeni için ve rasyonel mutluluğu yakalamak adına gayret etmektedir (Yılmaz & Doğan, 2014: 13).

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

Etik kavramı, birçok özelliğe sahiptir. Bunlardan bazılarını maddeler halinde göstermek gerekirse şunlar söylenebilir (Bahar, 2014: 7);

- Neyin iyi, neyin kötü olduğunu ayırt etmeye çalışır,
- Etik, bilincin doğru gelişmesine ve önem verilen noktaya dikkat çeker,
- Kavramların gündelik hayatta role uygun olarak doğru kullanılması konusunda aydınlatma yapar,
- Bireylerin ve grupların yaşamlarını etik bir temele sabit tutar,
- İnsanların birbiri arasındaki etkileşimini ahlaki norm ve değerler ile pekiştirerek inceleme yapar,
- İyi bir birey olabilme yolunda olması gerekli davranış ve tutumları açıklar.

3. KAMU YÖNETİMİ ETİĞİ VE YENİ KAMU YÖNETİMİNİN ETİK KAYNAKLI BOYUTU

3.1. Kamu Yönetiminde Etik

Kamu yönetiminde etik konusunu daha iyi anlayabilmek kapsamında kamu yönetimi kavramını açıklamakta fayda görülmektedir. Kamu yönetimi, devletin mükellef olduğu kamu hizmetleri konusunda anayasa ve yasalara bağlı olmak şartıyla yürütme erkine de uygun hareket ederek kamu yararını gözeten hizmetler sunmayı amaç edinen kurum ve kuruluşlardır (Duyar, 2019: 28). Kamu yönetimi, nitelik bakımından kendi içerisinde işlevsel ve yapısal olarak ikiye ayrılmaktadır. İşlevsellik niteliği, iktidarı ele alan siyasilerin politikaları uygulaması iken, yapısal niteliği ise, devletin bünyesinde yer alan örgütsel yapılanmadır. Kamu yönetimi, işlevsel anlamda etik konusundan etkilenmektedir. Bunun nedeni olarak, etikle alakalı problemlerin kamu politikalarının uygulanmasında ve bürokrasinin yürütülmesinde yaşanan sıkıntılarla ilgili olduğu belirtilmektedir (Karadağ, 2018: 38).

“Kamu Yönetiminde Etik veya Yönetim Etiği” terimi İngilizcede “Administrative Ethics” terimine denk gelen bir kavramdır (Önen & Yıldırım, 2014: 112). Kamu yönetiminde etik konusunun ne zaman ortaya çıktığı hakkında birçok düşünce yer almaktadır. Bunlardan ilki; önemli düşünürlerden olan Nigro ve Richardons, (ABD) 1940’larda yayınlanan *Public Administratin Review-PAR* adıyla bilinen dergide kamu yönetiminde yönetsel etik kavramının etkisini vurgulamışlardır. Buna karşın Cooper ise akademik disiplin çerçevesinde ilk etiksel konulara yer veren kamu yönetiminin 1970’li yıllara tekabül ettiğini ileri sürmüştür (Kılavuz, 2003: 45). Nitekim

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

Duyar (2019: 29), devletlerin kamu yönetiminde etik ilke ve değerleri kabul etmelerinin sebeplerini şöyle sıralamaktadır:

- Güven ve yönetişim açığını kapatma,
- Yurttaşların daha kaliteli hizmet beklentisi,
- İyi yönetişim gündemi,
- Uluslararası örgütlerin öncülüğü,
- Yeni kamu yönetimi reformlarının kamuda değer sistemini değiştirmesi.

Kamu yönetimi etiği açısından devletin vatandaşlara karşı olan yükümlülüklerinden dolayı etik kavramının yönetimdeki halinin daha uzun vadeli olarak bulundurulması gerekmektedir. Devletin bu yükümlülüğünün bir kısım gruba değil de, tüm vatandaşa karşı olmasından ötürü kamu yöneticileri ve kamu görevlilerinin kamu gücüne ve kamu yararına hâkim olmaları gerekmektedir. Kamu yararı kavramı, kamu etiğinin olmazsa olmaz ilkelerinden olan adalet, dürüstlük ve eşitlik gibi konularla bağdaştığından dolayı kamu çalışanlarının kamu yararına önem vermesi zorunluluktur (Öztürk, 2008: 261). Etik, kamu gücüyle donanımlı hale gelen kamu yararı konusunun yanlış ve aykırı kullanılmaması açısından dengeleyici bir etken oluşturmaktadır. Bunun amacı ise, devlet ve devlet kurumlarına karşı olan güvenin zedelenmesini önlemektir (Yüksel, 2006: 185). Nitekim kamu yönetiminde etik değerlere önem vermek; halkın kamu kurum ve kuruluşlarına, yargı sistemine, siyasete güvenmelerini ve buna bağlı kalmalarını sağlamaktadır (Altun vd., 2013: 33).

Kamu görevlileri hukuk normlarını kullanarak vatandaşlara kamusal mal ve hizmet sunmada görevlilerdir (Karadağ, 2018: 40). Bu konuda kamu yönetimi mekanizmasının işlevsel ve verimli şekilde yürütülmesi için kamu görevlilerine birçok görev düşmektedir. Kamu görevlileri görevlerini ifa ederken dürüst bir şekilde hizmet yürütmeleri gerekmektedir. Çalışılan kurumun hizmetlerinde etik kültürü oluşturup, bunu tüm kamu görevlileri ile içselleştirmesi beklenmektedir. Ayrıca oluşturulan bu kurum kültürü farklı koşullarda değiştirilebilen bir yapıda olmalıdır (Eşki, 2014: 153). Etiğe uygun bir yönetim sisteminin hâkim olduğu kamu yönetiminde görevli tüm kamu çalışanlarının aynı şartlarda aynı hareket etmesini sağlayan standart tutum ve eylem gerçekleştirmeleri beklenmektedir. Belirli olaylarda belirli ahlak ölçülerini ve iyi davranış şekillerinin saptanmasını sağlayan bir yönetim şekli geliştirmek etiğe uygun bir yönetim şekli geliştirmenin şartlarından biridir (Özmen, 2008: 49). Kamu yönetiminde etiksel anlamda; tarafsızlık, nezaket, kamu yararı, adalet duygusu, görev sorumluluğu, hesap verilebilirlik, hizmetlerde saydamlık, etkililik, etkinlik, şeffaflık, verimlilik ve kalite gibi kavramlar kamu yöneticileri ve kamu görevlilerinin karar almaları konusunda ve eylemlerinde yol gösterici kıstaslardandır (Eryılmaz & Biricikoğlu, 2011: 35).

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

Kamu yönetimi etik kuralları; anayasa, yasalar, kamu yönetimi disiplinlerinde kodifiye edilmesidir. Etik davranış kodları ise bahsi geçen mevzuatta dağınık halde olan kuralların bir bütün hale getirilerek meydana getirilmesidir. Şartların değişimi ile kendisini güncelleyen bu kodların gelişimine sivil toplum örgütlerinin önemi yadsınamaz büyüklüktedir (Eryılmaz, 2008: 8). Nitekim odalar, barolar, kadın örgütleri, meslek kuruluşları, öğrenci ve insan hakları gibi benzer teşkilatlanmalardan oluşan sivil toplum örgütleri, kendisini geliştiren kodlar ile birlikte önemli teşebbüslerde bulunarak kamu görevlileri üzerinde etik yapılanmayı sağlamaktadırlar (Gül, 2008: 76). Dolayısıyla kamu görevlilerinin etik konularda birtakım açmazlar ile karşılaşmaları sonucunda anayasa, kanunlar, kamu yararı düşüncesi, aile, meslek ve insanlık değerlerinin yanında sivil toplum örgütlerinden de yararlanarak karara varmaları önem arz etmektedir (Özdemir, 2008: 183).

Sonuç itibariyle kamu yönetiminde etik kavramının, bir durum olmaktan çıkıp süregelen bir faaliyet olması gerekmektedir. Yani etik ilkeler, kamu yönetiminde olmazsa olmaz kurallar olmaktan çıkarılarak etkinliğinin, aktif olarak devam eden bir yönetim sürecine dönüştürülmesi beklenmektedir (Duyar, 2019: 30) Kamu yönetiminde etik bağlamda sorumluluğu olan tüm personellerin, etik konusunu daimi olarak gündemlerinde tutmalarını sağlayan etik kültürün yönetim ile içselleşmesi konusunda ciddi bir bilinç oluşturmaları amaçlanmaktadır (Uzun, 2017: 107).

3.2. Yeni Kamu Yönetimi ve Etik İlişkisi

1970'lerden itibaren devam eden yeni kamu yönetimi anlayışı, toplum problemlerine odaklanarak kamu kurumlarındaki idarecilerin ahlak ve etik kurallara ne denli önem verdiği üzerinde de durmaktadır (Emre & Duru, 2002: 15). Etkisini 1980'lerden sonra gösteren yeni kamu yönetimi anlayışı kapsamında dünyada meydana gelen küreselleşme bağlamında küçük ve etkili devlet düşüncesine geçiş, teknolojinin gelişimi ile birlikte ise sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş ivme kazanmıştır. Yine bu anlayış ile siyasi, sosyal ve kültürel anlamda değerler önem kazanarak kamu yönetimi alanında ilerlemeler sağlanmıştır (Doğan, 2015: 390). Kamu yönetiminde yaşanan değişim ve ilerlemelerde verilen emeklerin başarısını etkileyen ve kalıcı olmasını sağlayan en önemli faktörü ise etik kural ve ilkeler oluşturmaktadır (Balcı, 2005: 31). Yeni kamu yönetimi düşünürlerinden olan Harmon, kamu yönetiminde etik kural ve ilkelerin önemine değinmek suretiyle, yeni kamu yönetiminde yöneticilerin değer ve isteklerini karşılayabilecek yönetsel açıdan disiplinin olması gerektiğine değinmiştir (Öztepe, 2013: 124). Nitekim iyi bir yönetimi sağlamak adına rasyonel ve ekonomik adımlar için etkinlik ve verimliliği yakalama noktasında etik kurallara ihtiyaç duyulmaktadır (ARGE Danışmanlık, 2021).

Geleneksel kamu yönetimi anlayışının hâkim olduğu dönemlerde ortaya çıkan devletin aşırı büyümesi problemi ve bununla birlikte sistemin hantallaşarak halka cevap veremeyecek duruma

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

gelmesi, kötü yönetim ve etik olmayan davranış kalıplarının çoğalmasını etkileyerek yolsuzlukların baş göstermesine sebebiyet vermiştir. Bu durumda devletin acilen etik değer ve kuralları sisteme uygun hale getirmesi beklenmiştir (Öztepe, 2013: 133). Bu konuya çözüm bulabilmek adına etik davranışların dayatılarak mı yoksa kişisel benimsenme ile mi edinilmesi gerektiği hakkındaki tartışmalar gündeme gelmeye başlamıştır (Ateş, 2018: 287). Bu noktada geleneksel kamu yönetimi anlayışından sonra ortaya çıkan yeni kamu yönetimi anlayışına göre, yapılan yeniliklerin kamu yönetimine uygun hale getirilmesi dolayısıyla etik kuralların sisteme doğal olarak dâhil olacağı anlayışı hâkim olmuştur (Öztepe, 2013: 133). Nitekim kamu yönetiminin 1970’lerde etkili olduğu yazılı olan kamu görevlisi etik kuralları, 1980’lerde yeniden yapılandırılarak etik unsurunun sisteme dâhil edilmesi noktasında yazılı ve sert kurallar cazibesini yitirerek kamu görevlisinin ahlaki sorumluluk duygusuna kendisinin sahip olması ve bunu uygulaması beklenmiştir (Övgün & Tosun, 2018: 454). Kamu çalışanlarının, iş yerlerinde ve faaliyet alanlarında kendilerine yol gösterici olarak kendilerinin etik kod ve etik davranışları esas almaları teşvik edilmiştir (Özgür, 2014: 198). Bu konuda büyük Çin bilgisi Konfüçyüs’ün etik kural ve ilkeler hakkındaki düşüncesine yer vermekte fayda görülmektedir (Yılmaz, 2012):

“İnsanları sadece yasa ve ceza ile yönetirseniz, onlar bir daha yanlış yapmayacaklar, ancak şeref ve utanma duygusuna da sahip olmayacaklardır. İnsanları erdemle ve etik kurallar ile yönetirseniz, o zaman onlar hem utanma duygusuna sahip olacaklar, hem de doğruyu yapmaya çalışacaklardır”.

Yeni kamu yönetiminin oluşumunda etki sahibi olan 1968 Minnowbrook Konferansı ile etik kavramının salt verimlilikle eşitlenmesi sağlanmıştır. Kamu yönetiminde olması gerekli verimlilik ve ekonomi kıstaslarına bir de toplumsal eşitlik kıstası dâhil edilmiştir. Bu, yurttaşların sorumluluklarında ve yönetime aktif olarak katılımında dürüstlüğün hâkim olacağı anlayışını ortaya koymuştur. Tek bir kıstası kabul ederek hiyerarşiye bağlı olan çoğulculuk anlayışı bu konferans ile yerini değişen zaman ve şartlarda değişen kıstaslar üzerine geliştiren yeni kamu yönetimi anlayışına bırakmıştır (Övgün & Tosun, 2018: 464). Yeni kamu yönetimi anlayışında, katılım odaklı demokratik yönetimi destekleyen insancıl etik ve sosyal eşitlik etiği gündeme gelmiştir. Bu etik anlayışlar ile birlikte eski reformcu anlayış terkedilerek kamu yönetimine daha radikal ve yeni etik ilkeler kazandırılarak yönetimde yeni bir felsefe geliştirilmek amaçlanmıştır (Özgür, 2014: 198). Bunun dışında, kökeni çok eskilere dayanan ancak yeni kamu yönetiminin ortaya çıkması ile olgunlaşan yönetsel etik kavramı da kamu yönetimi mekanizmasına birçok yenilik kazandırmıştır (Gökçe & Örselli, 2011: 49). 20. Yüzyılın ortalarından itibaren adından sıklıkla söz ettiren ve yöneticilerin faaliyetlerinde ahlak dışına çıkmadan doğru davranışlara ulaşmasını sağlayan yönetsel etik kavramı,

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

iş hayatında yöneticilere yol gösteren ilke ve standartlar geliştirerek yeni kamu yönetimi anlayışında etki sahibi olmuştur (Bahar, 2014: 128). Yönetimsel etik ile yönetimde güven, saygı, dürüstlük ve doğruluk gibi kavramların yönetici ve personel grubuna etki etmesi amaçlanmıştır. Bu şekilde kamuya olan güven artırılarak yönetimin daha etkin ve verimli işlemesi sağlanmıştır (Kaplan, 2009: 345-346). Yeni kamu yönetimi düşünürlerinden olan Waldo, değer yargıları konusuna önem vererek bunu yönetimin zirvesine oturtmuştur. Bu konuda etik kavramından yararlanan Waldo, yönetimin sahasında, düşünme ve değer yükleme niteliklerine sahip olan insanı, kendi başına en önemli kıstas olarak öne çıkarmaktadır. Nitekim etik problemlerden uzak verimli bir ekonominin oluşabilmesi, değer konularına önem vermeyi gerektirmektedir. Bürokrasi ile demokrasinin bağdaşmasından yana olan Waldo, demokrasinin özünü etik ve değer kavramları ile elde edebileceğini düşünmektedir (Öztepe, 2013: 125). Geçmişten günümüze değin bakıldığında devletler; bürokrasi, siyaset ve yargısal değerleri etik kurallar ile harmanlayarak çağdaş hale gelebilmişlerdir. Buradan yola çıkılarak “siyasi yönetimler, değerlerin olmadığı durumda gelişemez” yorumunu yapmak doğru olacaktır. Kamu politikalarının oluşturulup uygulanmasına da etki eden değerlerin olmadığı durumda başarı elde edilemeyeceği öngörülmektedir (Yüksel, 2006: 190). Değer konusuna önem veren ve bu konu hakkında çalışmaları olan Frederickson ise, kamu yönetimi ruhunun değerlere bağlı olduğunu açıklarken, kamu yönetimine dâhil olan tüm bireylerin değer konusunun öneminin farkında olması gerektiğini belirtmiştir. Waldo’ya göre, “*kanuna bağlılık, dürüstlük, ahlakın profesyonel düsturlarını izlemek, kişisel ahlak ve anayasal prensiplere bağlılık*” vb. değer yargıları kamu yöneticisi ve tüm çalışanların faaliyetlerinde ölçüt olarak almaları gereken davranış şekilleridir (Öztepe, 2013: 125).

Frederickson, etik dışı davranışların artmasının nedenini “devlet” kavramındaki algının değişmesine bağlamaktadır. Frederickson, bu bakımdan yeni kamu yönetimi ile ortaya çıkan devletin özel bir işletme olarak algılanması konusunu eleştirmiştir. Etik dışı davranışların meydana gelişinin hizmetlerin özel sektöre devredilmesiyle başladığını düşünen Frederickson, özel sektörün hizmet yönetiminde yozlaşma ve bozulmaların artacağını vurgulamıştır. Ayrıca Frederickson, özel sektördeki çalışanların aksine kamu sektöründe çalışanların kamu yararını düşündükleri için etik kural ve ilkelere daha fazla uyacaklarını savunmuştur. Çünkü Frederickson, özelde çalışanların belirli bir liyakate sahip olmadığı, kurallarda esnekliğe yönelik çalışıldığı ve sadece karlılığın kıstas olarak alınmasından dolayı başarısızlığın mutlak olacağını düşünmektedir (Öztepe, 2013: 126). Frederickson’un bu düşüncesinden hareketle etiğin gelişimine etki eden başka bir faktör olarak; kâr amacı gütmeyen işletmeler ve sivil toplum kuruluşlarının gelişimi örnek olarak verilmektedir (Doğan, 2015: 390). Çünkü bu tür kuruluşlar için önemli olan nokta, muhatabı oldukları kişilerin değer ve tutumlarını dikkate alarak güven ortamı oluşturmaya çalışmaktır. Böylelikle, doğal olarak ortaya çıkan etik davranış ve ilkelerin sergilenmesi ise temel ölçüt olarak belirtilmiştir (Ahmetoğulları &

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)
Çatı, 2017: 286). Nitekim sivil toplumun amaçlarını başarılı ve kaliteli bir şekilde gerçekleştirebilmesi, etik köklere ne denli bağlı olmasıyla ilgili olduğundan sivil toplum da etik davranışların gelişimine katkı sağlamaktadır (Adugit, 2013: 146).

Yeni kamu yönetimi anlayışıyla birlikte etik davranış kalıplarının geliştiği ve insanların daha duyarlı olduğundan bahsedilmiştir. Bunun gelişimine etki eden unsurlardan bir diğeri de teknoloji ve bilgi çağının gelişimidir. Teknolojinin gelişimiyle geleneksel yönetimin etik olmayan davranış kalıpları hafiflemeye başlamıştır. Fakat teknolojinin gelişimini kötüye kullanılan kısımlar da haliyle artmıştır. Kamu yönetiminde sıkça rastlanan yozlaşma ve yolsuzluklar, teknik olarak yapılan etik dışı davranışların başında gelmektedir (Ateş, 2015: 288). Bunun dışında yine, özel hayatın gereklerini hiçe sayan bilgilerin edinilmesi ve bu bilgilerin depolanıp saklanması, teknolojinin oluşturduğu etik dışı davranışlara örnek verilebilir. Böylelikle kişilerin sahip olduğu mahremiyet ve güven duygusu kötüye kullanılarak toplumlarda birçok yıkım meydana gelmektedir. Bu duruma uygun etik kural ve ilkeler geliştirilmediği takdirde ise toplumsal yıkımın etkisi derinleşebilmektedir (Kaypak vd., 2017: 912). Sonuç itibari ile yeni kamu yönetimi anlayışını kamu yönetiminde ölçüt olarak alan ülkelerin etik değerler konusunda daha az sıkıntı yaşayacağını ve böylece yolsuzluklara daha az rastlanacağı belirtilmektedir. Bunun göstergesi olarak devletin ekonomiye müdahalesinin fazla olduğu ülkeler örnek verilebilir. Nitekim bu ülkelerde kırtasiyecilik arttığı için yolsuzluk ve rüşvet gibi etik dışı uygulamalar da haliyle artmaktadır (Sezer & Sarı, 2017: 211).

4. TÜRKİYE'DE YENİ KAMU YÖNETİMİ VE ETİK BAĞLAMINDA KAMU GÖREVLİLERİ ETİK KURULU'NUN ANALİZİ

4.1. Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi ve Etiğin Kavramsal ve Yasal Alt Yapısı

4.1.1. Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı

Türkiye, uzun bir süre geleneksel kamu yönetiminin etkisi altında yönetimini sürdürmüştür. Diğer ülkeler gibi geleneksel kamu yönetiminin eksik ve aksak yönlerini gören ve küreselleşen hayata yönelik sosyal, siyasi ve ekonomik koşullara dair Türkiye'de 1980'li yıllarda yeni kamu yönetimi anlayışı doğmuştur (Akar, 2018: 481). Türkiye'de yeni kamu yönetimi anlayışının başlangıcı ve uygulanışı konusunda dünya geneline göre biraz geç kalındığı söylenebilir. Dünyada bu anlayışa geçişi mecbur hale getiren sebepler ülkemizde de yaşanmıştır. Bu sebepler; 1970 sonrasında görülen ekonomik kriz, petrol bunalımları, sosyal devlet anlayışının çökmesi, gündeme gelen yeni ekonomik ve siyasi fikirler, küreselleşme ve teknolojinin gelişimidir (Korkut vd., 2015: 111). 1970'lerde yaşanan petrol krizleri sonucunda ülkemizde de ekonomik sıkıntılar baş göstermiş olup bütçede gelirler giderleri kapatamayacak duruma gelmiştir. Vatandaşların devletten beklentileri artmış ancak

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

bürokrasi bunu karşılayamamıştır. Nitekim bu dönemde bahsi geçen gidişatı düzeltmek maksadıyla yeni kamu yönetimi anlayışı benimsenmiştir. Tüm bu etkenler, Türkiye’de de yeni kamu yönetimi reformlarının oluşmasına katkı sağlamıştır (Eryıldız, 2006: 10).

Küresel siyasetin her daim takipçisi olan Türkiye, dünya genelinde oluşan dönüşüm ile birlikte meydana gelen yeni paradigmaya uyumunu “Yeni Sağ” anlayışıyla tanışarak sağlamıştır (Çoruk, 2020: 3). Türkiye, “Yeni Sağ” düşüncesi ile geleneksel kamu yönetimi düşüncesinin uygulamalarını eleştirerek yeni bir anlayış ortaya çıkarmıştır. Yeni kamu yönetimi adı verilen bu anlayış, Türkiye’de 1980’li yıllarda Turgut Özal liderliği döneminde çokça gündeme gelmiştir. Yeni Sağ düşüncesiyle Türkiye’deki yeni kamu yönetimi anlayışına ışık olan Özal, Türkiye’nin devletler arası ekonomik bir güce sahip olabilmesi açısından, yeni ilkelerin yönetime entegre edilmesi gerektiğini benimsemiştir. Anavatan Partisi (ANAP) dönemindeki en önemli amaç, bu dönüşümü sağlayacak reformlar gerçekleştirmek olmuştur (Şener & Çolak, 2015: 407-409). Bu reformlar ışığında yeniden yapılanmayı sağlayacak liberal ekonomi politikalarının yanına küreselleşme ve yerelleşme de dâhil edilerek devletin küçültülerek etkinliğinin büyütülmesi hedeflenmiştir (Güler, 2019: 94).

Yeni Sağ düşüncesi temel olarak muhafazakârlık, liberalizm ve kamu tercihi kuramlarının birleşmesi ile oluşmaktadır (Arslan, 2015: 26). Dolayısıyla Yeni Sağ düşüncesi, siyasi ve idari alanlar temel olmak üzere tüm alanların liberalizm ile etkileşimi olarak da tanımlanabilir (Şener & Çolak, 2015: 399). Yeni Sağ düşüncesi temelde iki amaç üzerine kurulmuştur. Bunlar; serbest piyasa düzeninin gelişmesini sağlayarak güçlü bir iktisadi profil oluşturmak, diğeri ise neo-liberal düşüncenin varsayımlarından olan serbest ekonomi ilkesi çerçevesinde devletin ekonomide müdahalesinin azaltılmasını sağlamak görüşleridir (Ökmen vd., 2004: 36). Yeni Sağ düşüncesi ile 1980’lerde devletin kentsel hizmetlerde kendini geri çektiği görülmüştür. Ulaşım, sağlık ve eğitim gibi konularda devletin hizmet yürütürken geri çekilemediği diğer konularda ise hizmetin yerine getirilmesi işini özel sektör devralmıştır. Devletin hizmet sağlayıcılığı bakımından etkinliğinin sınırlandırılması, yerel yönetimler kavramını güçlendirmiştir (Sezer, 2008: 76). Nitekim Yeni Sağ anlayışı, kamu sektörünü eleştirirken özel sektörü yücelten bir anlayış olmaktadır (Akar, 2018: 481).

Yeni kamu yönetiminin Türkiye’ye etkisi ilk olarak Turgut Özal döneminde yayınlanan 24 Ocak 1980 kararları ile başlamıştır. Bu kararların amacı; ülke ekonomisinin dış ülkelerle olan rekabet piyasasına açılmasının yanında yabancı varlığa özendirilmesi, ihracatın artması, kamu sektörünün daraltılması, özel sektörün büyümesi, devletin müdahalesinin kısıtlanması gibi yapılanmalar ile serbest piyasa mekanizmasının yürütülmesini sağlamaktır (Çevikbaş, 2012: 20). Ayrıca yeni kamu yönetimi anlayışı ile Türkiye’de 1980 ve 1990’lı yıllarında kamu tekelleri kaldırılarak Kamu İktisadi Teşebbüsü (KİT) satışlarında çokça ilerleme sağlanmış olup özelleştirme uygulamaları başlamıştır

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

(Eryıldız, 2006: 32). Bunun yanında sivil toplumun önemi artarken yerel yönetimlere ilişkin yeni reformlar oluşturulmuştur. Yeni kamu yönetiminin bir gereği olan siyasi ve idari katılımın olduğu kentlerde yerel yönetimlerin güçlendirilmesinin önemi artmıştır (Belli, 2017: 113).

Türkiye’de yeni kamu yönetimi anlayışı ışığında birçok çalışmalar yapılmıştır. 1988 yılında 6. Beş yıllık kalkınma planı kapsamında yapılan “Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA)”, ilk kez Avrupa Birliği’ne uyumu ve vatandaş odaklılığı gündeme getirmiştir (Uçar, 2007: 30). Bununla birlikte Türkiye’de yeni kamu yönetimi anlayışının etkisi ile personel yönetiminde ve disiplininde ilerlemeler yaşanmıştır. 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı ve 58. Hükümet Acil Eylem planı gibi kamu personelinin her türlü görev, yetki, hak ve yükümlülükleri konularında bilinçlendirme ve gelişimlerini amaçlayan faaliyetler uygulanmıştır (Eroğlu, 2010: 229). 9. Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde hazırlanan “Kamuda İyi Yönetişim” adlı özel ihtisas komisyonu raporunda, yeni kamu yönetimi ile bağlantılı yönetim yaklaşımına dair birçok bilgi ve öngörü yer almaktadır (Aktalay, 2011: 67). Yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde köklü çözümler yaratan 58. Hükümet programında esnek istihdam, girişimcilik, hesap verilebilirlik, şeffaflık ve uzmanlaşma gibi kavramlara çokça yer verilmiştir. 62. Hükümet programında girişimcilik kavramına, 61. ve 62. Hükümet programlarında ise daha çok vatandaş odaklılık ve sonuca yönelik düşünce gibi kavramlara yer verilmiştir (Lamba, 2015: 139).

Yeni kamu yönetimi anlayışı ile Türkiye’de kamu kaynaklarının daha verimli ve kamuya yarar sağlayacak şekilde kullanılması bilinci oluşmuştur. Bu hedefin yerine getirilmesinde 2003 tarihinde yayımlanan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu’nun ciddi etkisi olmuştur (Bakkal, 2016: 135). Ayrıca bu kanun kapsamında, yeni kamu yönetiminin bir sonucu olan “hesap verilebilirlik” kavramını Türkiye’de hayata geçirmeye yönelik önemli projeler gerçekleştirilmiştir. Yine 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile yerel yönetimlere uygun düzenlemeler yapılarak il özel idarelerine ve belediyelere stratejik plan yapma mükellefiyeti getirilmesi hedeflenmiştir (Çeliksoy, 2015: 162-163).

Yeni kamu yönetiminin benimsenmesinde etkisi olan en önemli etkenlerden biri de, 2003 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)’ne gönderilen “Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı” olmuştur. Bu tasarı ile kamu yönetiminde kurumların işlevlerinin düzenlenmesi ve yerel yönetim ile merkezi yönetim arasındaki ilişkinin tekrar yapılandırılması amaçlanmıştır. Yeni kamu yönetiminin kriterlerini içinde taşıyan bu tasarıda daimi gelişimi, katılımcılığı, yerindeliği, yerelliği, saydamlığı, teknolojinin etkin kullanımını ve hesap verilebilirliği kamu yönetimiyle bütünleştirmek ana ilke olarak görülmüştür (Uçar, 2007: 32).

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

2004 yılında 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, şeffaf ve demokratik yönetimin saç ayağı olarak “eşitlik, tarafsızlık ve açıklık” gibi ilkeler doğrultusunda hareket ederek insanların bilgi edinmesini amaçlayan bir düzenlemedir. Bu kanun ile insanlar bilgi edinme konusunda zamandan tasarruf ederek doğru kaynaklara ulaşabilecektir (Korkut vd., 2015: 136). Yeni kamu yönetimi anlayışının önem verdiği konular arasında olan bilgi edinme hakkı, bireyi önemseyen bir yönetim tarzını, şeffaflık ilkesine uygun hareket etmeyi amaç edinerek halkın denetime açıklığını benimseten ve yönetimde toplumun devlete olan güvenin artmasını sağlayan bir role sahip olmuştur (Demirkol, 2011: 89).

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ise yerel yönetimlerin yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde oluşturulan çalışmalarından bir diğeridir. Yeni kamu yönetimi anlayışına atıf olarak çıkarılan bu kanunla, nüfusun artması sonucu oluşan aksak hizmetlerde pozitif yenilik yapılmasını şeffaflığa ve hesap verilebilirliğe uygun olarak mali yüklerin hafiflemesi için aynı hizmet birimlerinin birleştirilmesi hedeflenmiştir. Âdem-i merkezîyetçiliğe vurgu yapılan yeni kamu yönetimi ışığında oluşturulan başka bir düzenleme ise 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile demokrasiye güç kazandırılmasıdır. Etkinliğin ve verimliliğin artmasına katkı sağlayan diğer uygulamalar ise, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’dur (Göçoğlu & Gündüz, 2020: 11).

Aşağıdaki Tablo 1’de yeni kamu yönetimi ekseninde yapılan çalışmalar ve bunların değerlendirme ölçütleri gösterilmektedir.

Tablo 1. Yeni Kamu Yönetimi Bağlamında Çalışmalar ve Değerlendirilme Ölçütleri

YENİ KAMU YÖNETİMİ BAĞLAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	YENİ KAMU YÖNETİMİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME
<ul style="list-style-type: none">• 24 Ocak 1980 kararları• Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA)• 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı• 58. Hükümet Acil Eylem Planı• 61. ve 62. Hükümet programları	Yeni kamu yönetiminin açıklık, esneklik, şeffaflık, katılımcılık, hesap verilebilirlik, etkinlik, verimlilik, tarafsızlık ve açıklık gibi kavramları ile örtüşen bu çalışmalar ile Türkiye birçok konuda ilerleme sağlamıştır. Kamu örgütlenmesinde başarı ve sonuç odaklılığa yön veren bu çalışmalar sonucunda performans yönetiminin etkinliği artırılmaya çalışılmıştır.
<ul style="list-style-type: none">• 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	Yeni kamu yönetiminin getirdiği kavramlardan olan etkililik, kaynak kullanımında verimlilik ve tasarruf gibi kavramları yönetime dâhil ederek mali şeffaflık ve hesap verilebilirlik çerçevesinde mali kontrolün güçlendirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.
<ul style="list-style-type: none">• Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı	Yeni kamu yönetiminin saydamlık, hesap verilebilirlik, insan hak ve özgürlükleri konularındaki hassasiyetine vurgu yapılarak oluşan bu çalışmada, kamu hizmetlerinin verimli şekilde yürütülmesi amaçlanmıştır.

Tablo 1. Devamı

...

YENİ KAMU YÖNETİMİ BAĞLAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	YENİ KAMU YÖNETİMİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME
<ul style="list-style-type: none">• 5216 sayılı ve 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu• 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu• 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu• 5393 sayılı Belediye Kanunu	Yeni kamu yönetiminin niteliklerinden olan yerelleşme ve katılımı artırımı ve örgütlenme sıkıntılarının ortadan kalkmasını sağlayan bu çalışmalar ile demokrasiye önem artmıştır.
<ul style="list-style-type: none">• 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kurulumu	Yeni kamu yönetiminin rekabetçilik ve insan odaklı niteliklerinden yola çıkılarak hazırlanan bu çalışmada, koordinasyon ve performans artırımı amaçlanmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışının yönetim ilkesi kapsamında yapılan bu çalışma ile bölgesel kalkınma anlamında sürdürülebilir ve esnek uygulamalar oluşturulmuştur.
<ul style="list-style-type: none">• 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması	Kamu kurumlarında dürüst personellerin olması ve yönetimde etkinliğin sağlanması bakımından personel yapısını güçlendiren çalışmalar yapılarak uzmanlaşmaya önem verilmiştir. Yeni Kamu Yönetimi anlayışının saydamlık, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve dürüstlük gibi ilkeleri ile örtüşen, vatandaşın güvenini sağlamak ve personellerin dürüst ve sadakatlî bir şekilde çalışabilmeleri için oluşturulan bu kurum, etik davranışları sisteme yeni kamu yönetimi anlayışı esasında bağdaştırmıştır.
<ul style="list-style-type: none">• 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu	Yeni kamu yönetiminin denetim niteliğine önem veren bu çalışma ile yönetimde etkinlik sağlanmaya çalışılmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışı ile önem kazanan kişi hak ve özgürlükleri, kamu baş denetçiliği kurumu ile pekiştirilmiştir. Bunun yanında yeni kamu yönetimi anlayışının önem verdiği etik konusunun, kurumlarca etkinliğinin artmasında rol almıştır.

Tablo 1. Devamı

YENİ KAMU YÖNETİMİ BAĞLAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	YENİ KAMU YÖNETİMİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME
<ul style="list-style-type: none">• 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	Yapılan yeniliklerin denetimi konusunda yeni kamu yönetiminin açıklık ilkesi çerçevesinde hazırlanan bir çalışmadır. Toplum yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde, kamu yönetiminin faaliyetlerinden daha fazla bilgi almakla birlikte bunların takibinde ve yolsuzlukların engellenmesinde denetim açısından gelişim sağlamıştır.

Kaynak: Bu tablodaki bilgiler ilgili literatür çerçevesinde çalışmanın yazarları tarafından oluşturulmuştur.

Sonuç itibariyle yeni kamu yönetimi anlayışında bahsi geçen uygulamalar ile ülkede sunulan hizmetlerde verimlilik ve etkinliğin güçlendiği yadsınamaz bir gerçektir. Kamu yönetimi bağlamında oluşturulan tasarılar, kanunlar ve reformlar, yeni kamu yönetimi anlayışının ilkelerinden her birinin uygulayıcısı olarak yapısal, örgütsel ve beşeri anlamda yapılanmaya katkı sağlamış önemli

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

çalışmalarıdır (Karcı, 2008: 52). Bu ve bunun gibi çalışmalarla birlikte yeni kamu yönetimi anlayışının Türkiye’de görülen sonuçları; devletin küçülmesi, özelleştirme çalışmaları, yerel yönetimlerde işlevselliğin artırılması ve ekonomide devletin işlevini azaltıp piyasa mekanizmasının işlerliğini artırması olmuştur (Tuncay, 2014). Ayrıca yine bu ve bunun gibi çalışmalar ile hukukun üstünlüğü vurgulanarak insan hak ve özgürlüklerine önem verilmiştir. Ayrıca sivil toplum, yeni kamu yönetimi uygulamalarıyla güç kazanmış olup; yetki dağılımı, yerinden yönetim, bölgesel ve küresel olarak insan hakları, toplumsal haklar konularında destek sağlayan bir güç haline gelmiştir (Yay & Aktel, 2015: 9).

4.1.2. Türk Kamu Yönetimi Etiği

Türkiye, kamu yönetimi etiği konusunda yetersiz olan ülkelerden biridir. Kamu yönetiminde etik altyapının eksikliği ve aksaklığı, hesap verilebilirliğin işlevsel bir şekilde ilerlemeyişi, Türkiye’nin kamu yönetiminde başarıya ulaşmasına engel olan bir konudur. Etik dışı davranışlara karşılık toplumda meydana gelen tepkiler, kamu yönetiminde etik altyapının oluşturulması gerektiği düşüncesini oluşturmuştur (Yüksel, 2005: 347). Türk kamu yönetiminde etik dışı faaliyetlerin artması ve etik alt yapının oluşturulma isteği ile etiğin kamu yönetimindeki yerinin önemi artmıştır (Gül, 2008: 84).

Türkiye’de 1980’lerde başlayan kamu yönetiminde oluşan etik tartışmaları ile etiğin, küresel problemlere ve yolsuzluk vakalarına çare bulunması noktasında etkinliği artış göstermiştir. Türkiye’ye ülke içerisinde etik önlemlerin alınması taleplerinin yanında ulusal düzeyde oluşan sıkıntılar için de ulus dışı yönde bazı örgütlerce talepler olmuştur. Bu örgütlerin başında Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), Dünya Bankası Uluslararası Şeffaflık Örgütü ve Avrupa Birliği yer almaktadır. Bu örgütler, ülkemizin ulusal düzeyde etik yönetiminde evrensel etik kodların yer alması için talepte bulunmuşlardır. Böylece ulusal düzeyde oluşan yolsuzluk davranışlarına karşı da Türk mevzuatında etik uygulamalara yer verilmiştir (Usta & Arslan, 2020: 231).

Türk kamu yönetiminde etik dışı davranışların artması şu sonuçlara bağlanmıştır (Bıyıklar, 2019: 15):

- Kamuda hukuk devleti ilkesinin yerleşmemiş olması,
- Kamuda etik kültürünün yerleşmemiş olması,
- Bürokrasinin merkeziyetçi ve statükocu bir yapı göstermesi,
- Siyasilerin bürokratik yapı üzerindeki etkisi,
- Takdir yetkisinin keyfi kullanılması,

- Bürokratik hizmetlerin kalitesi,
- Kamu görevlilerinin kamu hizmetine adanmışlığında yetersizlik,
- Bürokratik işlemlerdeki kuralların çokluğu ve karmaşıklığı,
- İdari usul eksikliği,
- Kamuda istihdam sorunları,
- Kamu yönetiminde saydamlık eksikliği,
- Kamu yönetiminde denetim yetersizliği,
- Ekonomik nedenler,
- Eğitim eksikliği,
- Medya ve sivil toplumun etkinliğinin az oluşu,
- Bürokratik ayrıcalıklar.

20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren dünya genelindeki ülkelerin yaptığı gibi Türkiye de, kamu yönetiminde bahsi geçen etik dışı davranışların engellenmesi ve etik alt yapının oluşumu için uygulamalar, eğitimler ve etkinlikler yapma konusunda hız kazanmıştır. Dağınık halde bulunan etik mevzuatın yapılanması için daha çok 2000’li yıllarda oluşturulan kamu etiği uygulamaları ile Türkiye, kamu yönetiminde mevcut davranışların etik süzgecinden geçirilmesi ve kurum politikalarında gerekli değerlendirmelerin yapılmasıyla birlikte etik kültürün oluşumuna yönelik işlevsellik ve güç kazanmıştır (Uzun, 2017: 108). Bahsi geçen yıllarda Avrupa Birliği ile yapılan uyum çalışmalarıyla, anayasa hükümlerinde değişiklik yapılması sonucunda etik konusunda yeni uygulamaların ülkemizde faaliyet göstermesinin yolu açılmıştır (Eryılmaz & Biricikoğlu, 2011: 39).

Avrupa Birliği’nin 2009’da düzenlediği Yolsuzlukla Mücadele Politikası kapsamında, Türkiye’nin yolsuzluk ile ilgili önemli bir ilerleme sağlayamadığı ve bu noktada elle tutulabilen bir siyasi uygulamanın bulunmadığına dikkat çekilmiştir. Ayrıca TBMM’nin şeffaflık ve saydamlığı esas kabul eden bir etik komisyon kurulması da Avrupa Birliği tarafından beklenen konulardan olmuştur (Keser, 2012: 41). “Kamu Sektöründe Etiğin Güçlendirilmesi” projesi ile birlikte Avrupa Birliği, Türkiye’de etik kanununun kamu kurum ve kuruluşlarında işleyişinin artırılmasını ve bunun yaygın hale getirilmesini amaçlamıştır. Bununla birlikte Kamu Görevlileri Etik Kurulu üyeleri ve etik komisyon üyelerine eğitimler verilerek uzmanlaşma sağlanmaya çalışılmıştır (www.avrupa.info.tr). Bunun dışında “Yerel Yönetimlerde Etik Farkındalığın Arttırılması Projesi” de yine Avrupa Birliği’nin etik konusunda Türkiye’ye gelişim sağlamayı amaçladığı uygulamalardandır (Kamu

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

Görevlileri Etik Kurulu, 2021a). Nitekim Avrupa Birliği, Türkiye'nin kamu yönetimi etiğinin politikalara etkisini istenilen uygulamalar ile gerçekleştirmesini beklerken bu durum Türkiye'nin etik konusunda gelişim sağlamasında etkili olmuştur.

4.1.3. Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi Esaslı Etik Sistemine Geçiş ve Bazı Etik Uygulamalar

Yeni kamu yönetimi etiği çerçevesinde yolsuzluk problemleri üzerinde çalışmalar yapılmakta olup kamu çalışanlarının davranışları ve yapılan faaliyetlerin düzenlenmesinde, geleneksel kamu yönetiminin "kendiliğinden oluşacağı" savının yıkılıp bu düzenlemelerin "etik kodlar" ile mümkün olacağına vurgu yapılmaktadır (Çaylak, 2014: 98). Türkiye geleneksel kamu yönetimi anlayışının yerine geçen yeni kamu yönetimi anlayışının gereklerinden olan saydamlık, şeffaflık ve sorunları yerinde görüp çözüm bulan bir devlet modeline dönüşüm sağlar iken kamu görevlileri de bu değişimden etkilenerek devlet işinde ve hizmet sunumunda daha farklı metotları yönetimde içselleştirmek durumunda kalmışlardır (Örselli, 2010: 51).

Türk kamu yönetiminde oluşan etik dışı faaliyetlerin kişisel olmaktan çıkıp kurumsal hale gelmesi ile vatandaşların devlete olan güveni sarsılmaya başlamıştır (Özdemir, 2008: 190). Bunun sonucu olarak Türkiye, etik dışı davranışlar ile mücadele ve kamu yönetiminin daha etkili bir hale gelmesi için etik standart ve düzenlemeler konusunda arayış içine girmiştir (Özdemir, 2008: 280). Bu arayışlar Türkiye'de, kamu yönetiminde etik altyapısının oluşturulmasına destek olan bazı kanun ve yönetmeliklerin düzenlenmesini sağlamıştır (Yörükoğlu, 2012: 278).

2004 yılında kabul edilen 5176 sayılı "Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile yönetim sistemimize dâhil edilen bu kurum, Türkiye'nin etik konusunda güç kazanmasına katkı sağlayan en önemli adımı oluşturmaktadır (Eryılmaz & Biricikoğlu, 2011: 39). Bu kanun ile Türkiye'de kamu kültürünün oluşturulması için yönetimde yer alan personellerin etik davranış biçimlerine uymasını gerektiren ilkeler ile uymadıkları takdirde oluşacak denetim mekanizmasının, Kamu Görevlileri Etik Kurulunca oluşturulacağı düzenlenmiştir (Önen & Yıldırım, 2014: 104). Türk etik yapısının yerleştirmek adına Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun oluşmasını sağlayan birçok yasal uygulamalar vardır. 1982 Anayasası, Türk Ceza Kanunu, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanun, Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun, Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ve Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu bunlardan bazılarıdır (Erim, 2018: 48).

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

Yürürlük tarihi 2005 olan ve Kamu Görevlileri Etik Kurulunca hazırlanan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ve Başvuru Esasları Hakkında Yönetmelik ise kamuda çalışan personellerin etik değer ve davranışlara uyum sağlaması ve böylece etik kültürün yerleştirilmesi için oluşturulmuştur (Duyar, 2019: 138). Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte yer alan etik değer ve davranışlar içerisinde “dürüstlük”, “saygı” ve “güven” kavramları ile birlikte “yetkili makamlara bildirim”, “mal bildiriminde bulunma”, “bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyanlarda bulunmama”, “kamu malları ve kaynaklarının kamusal amaçlar ve hizmet gereklerinin dışında kullanılmayacağı” gibi kavramlar da kamu etiği içerisinde önem verilen değerlere dâhil edilmiştir (Birinci, 2009: 132). Toplumun güvenliği ve etik kültürü sağlamak, halkı kamu görevlilerinin etik davranışları hakkında bilinçlendirmek ve Kamu Görevlileri Etik Kurulunun başvuru usul ve esaslarını belirlemek için çıkarılan bu yönetmelik ile yönetimde şeffaflık, tarafsızlık, dürüstlük ve adalet gibi kavramlar içselleştirilmeye çalışılmıştır (Duyar, 2019: 138).

Türkiye kamu etiğinde Ombudsmanlık kurumunun da etkisi vardır. Geçmişten günümüze kadar sosyal, siyasi ve ekonomik açıdan kamu görevlilerinin hizmet oluşturulması, hizmeti sunması ve halkla olan ilişkisi bakımından hep sıkıntılar yaşanmıştır. Buna çare olarak oluşturulan uygulamalardan olan Ombudsmanlık, insanların hak ve özgürlüklerinin yönetim karşısında korunmasında görevli bir kurumdur. Hizmetin geç, verimsiz veya yetersiz işlenmesine karşı olan ve bu eksikliğin tamamlanmasını sağlayan Ombudsmanlık Kurumu, Türkiye’de kamu yönetiminin yaralarının sarılmasına ve insan hak ve özgürlüklerinin korunmasına yardımcı olmuştur (Özsalmanlı & Pank, 2014: 311). Ayrıca Kamu Görevlileri Etik Kurulu ile iş birliği yaparak etik değerlerin yerleşmesi bakımından çalışmaları olan Ombudsmanlık Kurumu, bazı kamu spotları oluşturarak veya etik değerleri yönetiminde bulunduran örnek kurum ve kuruluşların listesini her yıl duyurarak Türkiye’de etik alt yapının oluşmasına katkı sağlamaktadır (Çılgın & Özkaral, 2020: 151). Buradan da anlaşılacağı üzere Ombudsmanlık, çalışanlar üzerinde etik davranış kurallarının yerleşmesini sağlamak ve bu kuralların tüm kurum, çalışanlar ve nihayet topluma yayılmasını sağlamayı kendisine amaç edinmiştir (Doğan & İnankul, 2015: 329-344). Bunun yanında etik yönetimde daha başarılı ülkeler ile ülkemizin karşılaştırılarak geliştirilmesi bakımından Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD)’nin raporları, yönetim açısından yeni kavram ve uygulamalar hakkında bilgilerin edinilmesi bakımından destek sağlamaktadır. Bu haliyle TÜSİAD, birçok etik yönetimi hakkında kurumsal ve ilkesel fikir sağlanması konusunda yardımcı olmaktadır (Özsalmanlı & Pank, 2014: 50).

4.2. Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun Yeni Kamu Yönetimi Bağlamında Değerlendirilmesi

Yeni kamu yönetiminin ortaya koyduğu sosyal, ekonomik ve kültürel değişim ile birlikte yönetimde yerini alan etik kavramı son zamanlarda daha hızlı bir şekilde gündeme gelmiştir. Kamu görevlilerinin açıklık, tarafsızlık ve eşitlik gibi kavramlara uymalarının sağlanması ve yine kamu görevlilerinin hizmet konusunda başarı sağlamaları için mesleki eğitim verilmesi, uyulması gereken etik davranışların öğretilmesi için ve etik kültür ortamının hazırlanıp bunun kuruma yerleşebilmesi gibi amaçları gerçekleştirebilmek için 5176 sayılı kanunla, Kamu Görevlileri Etik Kurulu, yeni kamu yönetimi anlayışına uygun olarak faaliyet göstermeye başlamıştır (Özgür, 2010: 18).

Yeni kamu yönetimi kapsamında oluşturulan reformlardan 2003 tarihli 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, genel itibari ile mali konularda iyileştirilmelere fayda sağlasa da sadece bu şekilde yönetimde verimlilik sağlanamayacağı görülmüştür. Yönetimde verimliliğin ve uyumun sağlanabilmesi için Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması Hakkında Kanun, sistemde yerini almıştır. Bu şekilde bu kanunlar ile yönetimde hem mali açıdan hem de etik ve ahlak değerleri açısından bütünlüğün sağlanması konusunda yeni bir adım atılmıştır. Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması Hakkında Kanun ile de ayrıca stratejik planlamaya uygun yönetmelik ve uygulamalar oluşturulmaya çalışılmıştır (Halaç, 2014: 36).

4.2.1. Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Kurul Üyeleri, Kapsadığı Kamu Görevlileri ve Etik Komisyon

Türkiye'de Kamu Görevlileri Etik Kurulu, eskiden Başbakanlık bünyesinde faaliyetlerini sürdürürken bazı değişiklikler ile artık Cumhurbaşkanlığı bünyesinde faaliyetlerine devam etmektedir. Böylece üye seçimleri, üye atamaları ve üyelerin görevden alınma işlemleri de artık Cumhurbaşkanınca yapılmaktadır.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 11 kişiden oluşmak ile birlikte kurul üyelerini Cumhurbaşkanı seçip atamaktadır (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2021b).

“Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri, döner sermayeli kuruluşlar, mahalli idareler ve bunların birlikleri, kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurul, üst kurul, kurum, enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan; yönetim ve denetim kurulu ile kurul, üst kurul başkan ve üyeleri dahil tüm personel 5176 sayılı Kanun kapsamındadır. Ancak, Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları, Bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

üyeleri, Türk Silahlı Kuvvetleri ve yargı mensupları ile üniversiteler bu Kanun kapsamı dışındadır”.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, üyelerinden bir tanesinin başkan olmakla birlikte bir tanesi bakanlık görevini yapmış olanlardan, bir tanesi belediye başkanlığı görevini yapmış olanlardan, üç tanesi Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay üyelik görevlerinden emekliye ayrılmış olanlardan, üç tanesi eski bürokratlardan, iki tanesi eskiden rektör veya dekanlık görevi yapmış olanlardan, bir tanesinin ise kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında en üst düzeyde çalışmış olanlardan seçilmektedir. Üyelerin farklı yapıdaki kurum ve kuruluşlardan seçilmelerinin amacı ise tarafsızlığın sağlanmasında etkili olunmasının istenmesidir (Biricikoğlu & Sırakaya, 2014: 171).

Kamu görevlileri Etik Kurulu üyeleri dört yıllığına atanırlar. Üyelerden süreleri dolanlar Cumhurbaşkanı tarafından tekrar atanabilmektedir. Önemli bir rahatsızlığı ya da engeli bulunan veya atanma şartlarını kaybeden kamu görevlileri hariç olmak üzere görev süresi bitmeyen üyeler görevleri sona erdirilememektedir. Yüz kızartıcı suç işleyen veya işlerinde kötüye kullanıma başvuran kurul üyeleri, Cumhurbaşkanı onayı ile görevden alınmaktadır. Boşalan kurulun üyeliğine bir ay içerisinde Cumhurbaşkanı tarafından yeni üye atanmaktadır. Yeni atanan üye bir öncekinin kalan süresini tamamlayacak şekilde görevini sürdürmektedir (Şen, 2019: 95).

Kurul üyeleri her ay dört defa bir araya gelmektedirler (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2021c). Kurulda başkanın daveti ile toplanan altı kişi, üye tam sayısının salt çoğunluğunun aynı yöndeki oyu ile karar alır. Toplantıda alınan kararlar ilgililere duyurulmaktadır. Başkan ve üyeler toplantılara katılmak zorundadırlar. Toplantıya art arda üç gün katılmama veya bir yıl içerisinde toplamda on gün toplantıya katılmama üyelerin istifasına sebeptir (Bahar, 2014: 165). Ayrıca kurulun üyelerinin sahip olduğu huzur hakkına ilişkin mevzuatta şu şekilde bahsedilmektedir (Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 2021):

“Kurul Başkan ve üyelerine, 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak koşuluyla, fiilen görev yapılan her gün için (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir. Bu ödemedan damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz. Huzur hakkı ve Kurulun diğer ihtiyaçları için her yıl Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı bütçesine gerekli ödenek konulur”.

Kurulun sekreteryaya hizmetlerini, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yürütmektedir. Tüzel kişiliği olmayan kurul, taşra teşkilatına da sahip değildir. Merkezde bulunan kurum ve kuruluşlar ile taşrada bulunan kurum ve kuruluşlarda yer alan disiplin kurulları ve etik komisyonlarda ortak bir işlevsellik bağı bulunmaktadır (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2021d). Bunun dışında kurul,

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

sahip olduğu disiplin kurulları ve etik komisyonları ile kamu kurum ve kuruluşlar ve yerel yönetimlerle iş birliği geliştirme, ortak faaliyetler yapma hakkına sahiptir (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2021c).

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun organik anlamda bağı olmayıp da işlevsel anlamda bağı bulunan etik komisyonlarından da bahsetmekte fayda bulunmaktadır. Etik komisyonları, hem merkezde hem de taşradaki kamu kurum ve kuruluşlarında teşkilatlanmış bir yapıdır. Etik komisyonlar, kurulun en üst düzey yöneticisi tarafından kurul üyeleri içerisinde üç kişinin seçilmesi ile oluşan bir komisyondur. Etik komisyonları da etik kültürün yerleşmesine katkı sağlamak ile beraber kamu görevlilerinin yaşadığı sorunlara yönelik etik ilkeler ile ilgili tavsiyelerde bulunmaya yönelik yol gösterici etkisi ile etik uygulamaların değerlendirilmesinde görev almaktadır (Koçak & Yüksel, 2010: 2021).

Etik komisyon üyelerinin iletişim bilgileri ile özgeçmişleri Kamu Görevlileri Etik Kurulu'na 3 ay içerisinde bildirilmektedir. Kamu Görevlileri Etik Kurulu ile iş birliği içerisinde çalışarak etik problemleri belirlemeye dayalı faaliyette bulunan etik komisyon üyelerinin, ne kadar süre ile görevde kalacakları ve diğer durumlar ise, yine o kurumun üst yöneticileri tarafından belirlenmektedir (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2021d).

4.2.2. Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun Uygulamaları, Kararları ve Raporları

25/5/2004 tarihi itibarıyla oluşturulan 5176 sayılı, "Kamu Görevlileri Etik Kurulu" kanunda belirtilenin üzerine "dürüstlük", "saydamlık", "tarafsızlık" ve "hesap verilebilirlik" gibi etik davranış kodları ortaya koymayı ve uygulamaları denetlemek için vatandaşın ileri sürdüğü savların araştırılması ve değerlendirilmesini yapmakla görevlidir. Vatandaşa başvuru hakkının verildiği bu kurumda, kamuoyunda denetim sağlanmaktadır (Altay, 2007). Kamu Görevlileri Etik Kurulu, kamu kültürünün sağlanabilmesi adına denetleme işini vatandaşın başvurusunun yanında resen de yaparak ilgili makamlara bildirebilmektedir. Bununla birlikte kurul, etik alt yapının kamuda yerleşmesi konusunda her türlü davranış ve uygulamayı desteklerken etik komisyonların verimini artırabilmesi için kurumsal tedbirler geliştirmektedir (Uzun, 2017: 124). Etik konusunda yapılan ihlalleri inceleyen ve etik davranış kurallarının hazırlanmasında rol sahibi olan kurul, etik konusunda hukuki düzenlemelerin oluşturulmasında görev almaktadır (Arslan, 2015: 42). Bununla birlikte bazı meslek grupları veya kurum ve kuruluşlara uygun etik davranış ilkelerinin belirlenmesinde etkili olmaktadır (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2021d).

2005 yılında faaliyetlerine başlayan kurum, etik kültürün alt yapısını geliştirme konusunda denetimler yaparak etiğin öneminin sözde kalmayacağını teminat altına almıştır. Ayrıca etik

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

kavramından sadece rüşvet veya yolsuzlukla mücadele edildiği algısından ziyade daha kapsamlı olan yozlaşma kavramı ile mücadele edildiği algısının yaratılması konusu önem kazanmıştır (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2021e).

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, tüm vatandaşların hak olarak kamu hizmetinden eşit ve tek örnek olabilecek şekilde yararlanmasını kendisine vizyon edinmiş bir kurumdur. Ayrıca kurum, diğer kamu ve kuruluşlardan bilgi alabilmek için temsilci gönderilmesini isteyebilir. Diğer kamu kurum ve kuruluşlar ise istenilen belge veya bilgiyi kurula vermek zorundadır (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2021f). Kurul, ayrıca hediye almanın da sınırlarını belirlemiş olup en az müdür veya dengi seviyesindeki üst düzey kamu personellerinden bu hediyeleri her takvim yılının sonunda isteme yetkisine sahiptir (Öztepe, 2013: 253). Bunun yanında Kamu Görevlileri Etik Kurulu'na göre, kamu görevlileri tarafından gerçek veya tüzel kişilerden edinilen maddi veya manevi olarak menfaat sağlayıcı özellikteki her türlü araç, kamu görevlilerine yasaklanmıştır (Ateş, 2018: 290).

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun mal bildirimlerini inceleme görevi de bulunmaktadır. Mal bildirimlerinde yer alan bilgilerin doğruluğunu araştırmak için ilgili kurum ve kuruluşlar, kurulca talep edilen bilgileri otuz gün içerisinde kurula takdim etmek zorundadırlar (Yüksel, 2006: 204). Yönetmelik'te geçen bu madde ile yolsuzluk ve rüşvetin önünü kesebilmek amaçlanmıştır. Mal bildirimlerinin belirlenmesi ile kamu hizmetinden özel çıkar elde edilmesi gibi etik olmayan davranışlar engellenmeye çalışılmaktadır (Erim, 2018: 46).

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun etik davranışlara aykırı davranan kişileri Resmi Gazetede yayımlaması ile kamuoyuna duyurulması işlemi kanunda yer almaktaydı. Ancak 2010 yılında "*Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği tarafından Başbakanlığa karşı açılan 5176 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmeliğin Anayasaya aykırılıklar taşıdığı iddiası taşıyan dava*" ile bu kararın iptaline karar verilmiştir. Etik dışı davranışta bulunduğu varsayılan kişinin gerçekten suçlu olduğu hükmen kesinleşmediği için Resmi Gazetede yayımlanmasının itibarını ve kişilik haklarını zedelediği düşüncesi, bu konuya dayanak olarak gösterilmiştir. Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun etik dışı faaliyetleri engellemedeki diğer yaptırımları ise kamuoyu baskısı oluşturma ve kınamadır. Kurul, kararlarını yayınladığı zaman kamuoyu denetimlerinin oluşmasına sebep olur. Kamuoyunda oluşan tepki ile etik dışı davranışın normal görülmesi azaltılmakla birlikte bu davranışın önüne geçilmek amaçlanmaktadır. Nitekim yasal boşluklardan faydalanmaya çalışan kişiler için en uygun yaptırım kamusal tepkilerdir. Bu yönüyle kurulun kararlarını kamuoyuna açıklaması etik dışı davranışlara karşı caydırıcılığı meydana getirecektir (Altun vd., 2013: 41).

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, etik kültürün aşılması için birçok çalışma yapar ve böylece kamu kurumlarının yaptığı çalışmalara etki etmektedir. Anketler, kamuoyu yoklamaları, bilimsel

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

birleşimler oluşturmak gibi etkinlikler ile etik eğitimi verilmeye çalışılmaktadır. Kurul, bu etkinlikler ile gündeme gelecek konularda “bakanlıklar, diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, mahalli idareler ve konusunda uzman sivil toplum kuruluşlarıyla” iş birliği yapabilir (Akca, 2019: 135). Bu haliyle kurul, böylece etik farkındalığı yerleştirmek adına proje, konferans, seminer ve etik eğitim gibi çalışmalarda diğer kurumlarla iş birliğine başvurmaktadır (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2021d).

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, hesap verilebilirliği etkin duruma getirmek ve etik kodları yönetimle bağdaştırarak yönetimi düzenlemeyi hedeflemektedir. Kurul etik ile ilgili çalışmalarının raporlarını, istatistiklerini ve etik mevzuatı sosyal medyada ya da internet sitesinden paylaşabilmektedir. Ayrıca kurum faaliyetlerinin ve etik dışı uygulamaların gündem olması konusunda medyanın da etkisi bulunmaktadır (Koç, 2019: 1595). Bununla birlikte kurul, kendi bünyesindeki yeniden yapılanmalar ile internet sitesinde, çocuklarda etik davranışların oluşmasını sağlayacak kitaplar, afişler ve broşürler gibi dokümanları yayınlamaya çalışarak insanların bilinçlenmesini sağlamaktadır (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2021d) Ayrıca kurulun etik kültürü Türkiye’ye aşılama amaçlı faaliyetlerde bulunması ve oluşturulan bu faaliyetleri denetlemesi çerçevesinde 2008’den beri her yıl 25 Mayıs günü “Etik Günü” ve bu günün bulunduğu hafta ise “Etik Haftası” olarak ilan edilmektedir (Bıyıklar, 2019: 71).

4.2.3. Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun Etik Dışı Faaliyetleri Engellemedeki Rolü ve Etkinliği

Türkiye’nin kamu yönetiminde etik dışı davranışlar ile olan mücadelesi 1990’lı yıllardan itibaren başlamıştır. Ancak Türkiye’de bu yöndeki en önemli mücadele, hiç şüphesiz farkındalık oluşturan Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun faaliyetleridir (Altay, 2007). Türkiye’de kamu yönetiminde etik kavramının kurumsallaşması, 2004 yılında faaliyete geçen Kamu Görevlileri Etik Kurulu ile sağlanmıştır. Kurulun bağlayıcı kararları, yayınladığı raporları ve yönetimle içselleştirdiği hesap verilebilirlik ve şeffaflık kavramları, etik dışı davranışların ve yozlaşmaların engellenmesinde önem arz etmektedir (Koç, 2019: 1584). Ülkenin büyüklüğüne, yaşanan tarihi deneyime, toplumsal sorun ve ihtiyaçlara yönelik etik dışı faaliyetlerin engellenmesi, etik kültürün yerleşmesi ve kamu yönetimine olan güvenin sağlanması bakımından; kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve özel sektörü kendi amaçları doğrultusunda etkilemesi kurulun misyonudur (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2021g). Yasalarda yer alan kurulun birçok konusu ile birlikte etik dışı davranışların büyük kısmı kovuşturulmaya uğraması ile kurulun işlevselliği daralmaktadır. Ancak yargıya taşınmamış olan etik olmayan davranışlar üzerinde Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun önemi büyüktür (Kahraman, 2010: 87). Nitekim yargıya taşınan etik dışı davranışlara ilişkin kurula herhangi bir müracaatta

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

bulunulamamaktadır. Değerlendirme esnasında konunun yargıda olduğu anlaşılırsa yapılan başvurunun işlemleri durdurulmaktadır (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2021a).

Kurulun yapısını oluşturan mevzuatta yer alan amacının, etik ilkeleri tüm kamu kurum ve kuruluşlarına entegre edilmek olduğu görülmektedir. Geleneksel kamu yönetiminin sert ve güçlü hiyerarşisine uygun olan yaptırımlarına karşılık, Kamu Görevlileri Etik Kurulu, toplumun vicdanına etki edecek yaptırımlar ile kamu kültürünün oluşturulmasını amaçlamıştır. Buna uygun olarak dürüstlük ilkesine dayanarak yolsuzluklarla mücadele eden kurulun bu konuda ülkemiz açısından önemi yadsınamamaktadır (Kahraman, 2010: 94).

Kamu görevlileri Etik Kurulu, her ne kadar etik alanında birçok gelişmeye imza atmış olsa da etik ilkelerin kamu kurum ve kuruluşlara tam anlamıyla yerleşmediği görülmektedir. Bu da kurul açısından geliştirilmesi gereken birçok konunun olduğunu ve etik konusunda yeni adımların atılması gerektiği düşüncesini beraberinde getirmiştir. Son yıllarda Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün verilerine bakıldığı takdirde, Türkiye'nin etik konusunda birçok devletin gerisinde kaldığı bilgileri bu gerçeği doğrulamaktadır (Ateş, 2015: 283). Ayrıca kurula yapılacak olan başvuru esnasında yeterli bilgi ve belge sunamayan kişilerin başvurularının kabul edilmemesi veya reddedilmesi, kurulun etik konusunda sıkıntılı olduğu durumlara örnek olarak verilebilir. Nitekim başvuruda bulunacak kişinin konu ile alakalı bilgi ve belgeye ulaşması bir hayli zor olmakla birlikte bu yasa, kurula başvuracak kişilerin başvuru yapma konusunda tereddüt etmelerine yol açacaktır (Bayır, 2007: 77). Bununla birlikte kurulun kuruluş kanununda belirtilen etik dışı davranışların Resmi Gazetede yayınlanması kararının ardından "Anayasa Mahkemesi, 4/2/2010 tarih ve E.2007/98, K: 2010/33 sayılı kararı ile 5176 sayılı Kanun'un Kurul Kararlarının Yayınlanmasına dair 3. Fıkrasını" kanundan çıkarmıştır. Kurul bu karardan sonra etik dışı faaliyetleri yayınlarken kurum ve kişi adı vermeden duyurmaya başlamıştır. Ancak bu durum, toplumun bundan sorumlu olan kişilerden veya kurumlardan haberlerinin olmamasına ve yalnızca toplumun etik dışı faaliyetleri öğrenmesiyle kalmasına neden olmaktadır. Bu da kurulun gündemde yer almasını ve haberlere taşınmasını kısıtlayan sebepleri oluşturmaktadır (Koç, 2019: 1595). Keza yapılan araştırmalarda kurula yapılan başvurularda yıllık verilere göre yıldan yıla azalma olduğunun görülmesinde bu karar değişiminin etkili olabileceği düşünülmektedir (Alev, 2015: 81).

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun etik konusunda eleştirildiği konulardan biri de etik komisyonlarının 5176 sayılı kanunla değil de yönetmelik ile yapılandırılmasıdır. Etik komisyonların görevlerinin yönetmelikle oluşturulması mevzuat açısından sorun yaratmakla birlikte etik komisyonların işlevselliğini azaltmaktadır. Etik komisyonların işlevlerinin belirtilmesi konusunun 5176 sayılı kanunla yapılması, bu sorunun çözüme kavuşmasını sağlayacak bir madde olarak

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

düşünülmektedir (Usta & Arslan, 2020: 239). Yine Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun, etik komisyon bünyesine en üst düzey yöneticilerden üye seçilmesi hem mevzuata hem de yeni kamu yönetiminin "katılımcılık" ilkesine aykırı olarak çelişkili bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Burada amir merkezli bir yaklaşımın hâkim olması ile söylenen sözler ve yapılan eylemler arasında tutarsızlık olması eleştirilen diğer durumdur (Arap & Yılmaz, 2006: 64).

Yine kurumun eleştirilen noktalarından biri de hediye alma yasağı kapsamında bağışların bu kapsam dışında tutulmasıdır. Yönetmelik'te belirtilen bu durum ile bağış kelimesinin toplum tarafından suiistimale açık hale gelinebileceğinden endişe edilmektedir. Bununla beraber bağış yapmayan kişilerin eşitliğe aykırı olarak muamele göreceği düşünülmektedir (Arap & Yılmaz, 2015).

Yapılan araştırmalara göre, ulusal yayın kanallarında etik anlamda yapılan yayınların daha çok Kamu Görevlileri Etik Kurulu değil de Türkiye Futbol Federasyonu Etik Kurulu'na ait olduğu görülmesi kurulun istenilen düzeyde gelişmediğini gösteren bir başka durumdur. Bu durum, etik kurul olgusunun çoğu kişinin zihninde yalnızca Türkiye Futbol Federasyonu Etik Kurulu'nun canlanmasına neden olmaktadır. Buradan görüleceği üzere, bir kurum ne kadar çok faaliyette bulunursa o kadar çok bilinip akıllarda yer edinecektir (Akdeniz, 2016: 69). Bu durumda öncelikle Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun yapılan bu eleştiri ve önerileri dikkate alarak etik değerlerin tüm kamu kurum ve kuruluşlarda etkinliğinin artması adına mevcut çalışmalarına işlevsel düzenlemeler eklemesi daha sonrasında ise yeni ve donanımlı çalışmalar yapması beklenmektedir.

4.3. Genel Olarak Yeni Kamu Yönetimi Açısından Etik Kurulunun Değerlendirilmesi

Yeni kamu yönetimi anlayışına göre kamu görevlilerinin etik değer ve ilkeleri uygulaması ciddi önem taşımaktadır. Yolsuzluk ve etik dışı davranışların engellemesi, kaliteli bir yönetim sisteminin oluşturulması ve toplum ile çalışanların devlete olan güveninin oluşması; etik değerlere sahip olan kamu yönetiminde olmazsa olmaz ilkeleri oluşturmaktadır (Yağan, 2005). Böylece yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde kamu yönetiminde oluşturulmak istenen şeffaf ve etik yönetime ilişkin birçok çalışma ve uygulama geliştirilmek amaçlanmıştır (Kahraman, 2020: 82). Bunlardan en önemlisi hiç şüphesiz ki, 5176 Sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'dur.

2004 yılında faaliyete geçen Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun düzenlenmesinde etkili olan en önemli zemini, yeni kamu yönetimi anlayışının etik değerlere önem verdiği varsayımı oluşturmaktadır. Türkiye açısından son dönemlerde adından sıklıkla söz ettiren etik kavramı, Kamu Görevlileri Etik Kurulu'na kurumsallaşmıştır. Böylece bu kurum ile etik kavramı, kamu yönetiminin faaliyetlerinde birlikte sunulmaya çalışılmıştır (Arap & Yılmaz, 2015). Dolayısıyla kamu

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

görevlilerince etik değer ve davranışların daha etkin bir şekilde uygulanması, Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun faaliyetleri doğrultusunda yerleştirilmeye çalışılmıştır.

Türk kamu yönetiminde, yeni kamu yönetimi anlayışı ile etkinliği artan etik kural ve kaideler, Kamu Görevlileri Etik Kurulunun kurulması ile taleplere cevaben yapılan düzenlemelerde, işlerlik artırılmaya çalışılmıştır (Doğan, 2015: 396). Yeni kamu yönetimi anlayışı doğrultusunda yapılan hizmetler ile “*kamu yönetimi ruhu*”, “*kamu sektörü ahlakı*” ve “*kamu hizmeti etiği*” gibi konularda kamu kültürünü oluşturacak dönüşümler yaşanmıştır. Neo-liberal düşünceye dayanan bu dönüşümlerden kamu görevlileri de kendine düşen payı almıştır (Demirci & Genç, 2008: 46). Kamu görevlilerinin etik konusunda kendi içsel değerlerini kendilerine kaynak olarak almaları gerektiği düşüncesi, yeni kamu yönetimi anlayışının etik konusunda önem verdiği noktayı oluşturmaktadır (Ateş, 2015: 287). Nitekim bu şekilde, vicdani duygularla hareket eden kamu görevlisinin etik dışı davranışlarda bulunmasına daha az rastlanacağı düşünülmektedir.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu ilkelerinin bir kısmının daha önce yayınlanan 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu (DMK)'nda dolaylı da olsa yer alması kurulun bu konuda ilk olmadığını ancak daha kapsamlı ilkelere sahip olduğunu göstermektedir. Mevcut düzenlemeleri destekleyici nitelikte kararlar alan kurula “*misyonu bağlılık*” ve “*çıkarcılıktan kaçınma*” gibi yeni ilkeler ilave edilerek kapsamı genişletilmiştir (Arap & Yılmaz, 2015: 62).

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun genel gerekçesinde dürüst, adil ve daha iyi bir yönetim başlangıcının, etik yönetim ile başladığı bilgisi yer almaktadır. Yeni kamu yönetimi anlayışının hizmet anlayışının kapsamını; “*açıklık, saydamlık, hesap verebilirlik, tarafsızlık, dürüstlük, objektiflik ilkelerine*” ve “*kamu yararına*” uygun olarak hareket etmek oluşturmaktadır. Bu şekilde verimlilik ve etkinliğe ulaşılabileceğine binaen; adil, dürüst ve etik yönetimin kamu güvenini oluşturacağı gibi iş dünyasını da etkileyerek piyasaların işlerliğine olumlu etki edeceği düşünülmektedir. Bu noktada, Kamu Görevlileri Etik Kurulu, yeni kamu yönetimi anlayışının “*açıklık, saydamlık, hesap verebilirlik, tarafsızlık, dürüstlük, objektiflik, etkililik ve verimlilik*” ilkeleriyle harmanlanan bir ürün olarak değerlendirilmektedir (Lamba, 2015: 144).

Aşağıdaki Tablo 2'de yeni kamu yönetimi anlayışının ilkeleri bağlamında Kamu Görevlileri Etik Kurulu değerlendirilmektedir.

Tablo 2. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının İlkeleri Bağlamında Kamu Görevlileri Etik Kurulu

Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının İlkeleri	Kamu Görevlileri Etik Kurulu Bakımından Değerlendirilmesi
Açıklık ve Şeffaflık	Denetime ilişkin sonuçların kamuoyuna açıklanması, ilgili makamlara bildirilmesi ve Resmi Gazetede yayımlanması, açıklık ve şeffaflık ilkeleri açısından önemli bir gelişmedir. Ancak kurulun etik davranışları Resmi Gazetede yayımlanmasının Anayasa mahkemesi tarafından iptal edilmesi, açıklık ve şeffaflık ilkesine karşı olumsuz bir durum olarak eleştirilere neden olmaktadır.
Saydamlık	"Saydamlığın Artırılması ve Yolsuzlukla Mücadelenin Güçlendirilmesi Stratejisi" ile saydamlığı engelleyen ve yolsuzluğun oluşmasına neden olan etmenlerin bertaraf edilmesi amaçlanmaktadır. Kamu Görevlileri Etik Kurulu kılavuzluğunda olan kamu yönetimi kapsamındaki her bir meslek grubu için ayrı etik ilkelerin belirlenmesi ve özel çıkarların önüne geçebilmesi adına oluşturulan bu strateji ile yeni kamu yönetimi anlayışının saydamlık ilkesine vurgu yapılmaktadır. Saydamlık ilkesine göre kurulun tüm karar ve uygulamalarının amaç, neden ve sonuçları ayrı ayrı belirtilmek durumundadır. Bu ilkeye getirilen eleştiri ise kamu görevlisinin sicil ve başarı durumunun etik konusu bakımından değerlendirilmesidir. Burada yapılan değerlendirmede kurulun, hangi kıstasları ele alacağını veya bunu hangi mekanizmalar ile yürüteceği belirsizlik yarattığından ötürü saydamlık ilkesinin gücü kırılmaktadır.

Tablo 2. Devamı

Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının İlkeleri	Kamu Görevlileri Etik Kurulu Bakımından Değerlendirilmesi
Hesap Verilebilirlik	Kurul, etik davranışların kurumlarda hâkim olabilmesi adına uygulamaları değerlendirmek ve vatandaşın ileri sürdüğü savları araştırmak için denetleme yapmaktadır. Vatandaşa başvuru hakkının verildiği bu kurul, kamuoyunda denetim sağlanmaktadır. Kurulun bağlayıcı kararları, yayınladığı raporları, yeni kamu yönetimi anlayışının "hesap verilebilirlik" ilkesine uygun hareket ettiğini göstermektedir. Ancak bu ilkeyle alakalı olarak kurulun bazı aksak ve eksik yönleri de bulunmaktadır. Örneğin kurul kararlarının yargı kararı olmadığından dolayı yaptırımın daha sınırlı tutulması hesap verilebilirlik ilkesine ters düşen bir durum olarak görülmektedir.
Tarafsızlık	Kamu Görevlileri Etik Kurulu üyelerinin farklı yapıdaki kurum ve kuruluşlardan seçilmeleri ise yönetimde tarafsızlık ilkesinin sağlanması konusuna vurgu yapan bir durumdur. Ancak buna karşın, bazı kurum ve üyelerin denetim kapsamı dışında tutulması ise tarafsızlık ilkesinin zarar görmesine neden olmaktadır. Böylelikle denetim kapsamı dışında bırakıldığı net olarak bilinmeyen bahsi geçen üyelerin, kurula baskı yapabileceği düşüncesinin ortaya çıkması, kurul bünyesinde tarafsızlık ilkenin yıpranmasına sebep olmaktadır. Yine kurul üyelerinin TBMM yerine Cumhurbaşkanı tarafından atanması da kurulun tarafsızlık ilkesine aykırı olarak değerlendirilen eleştirilere neden olmuştur. Bu durum kurulun siyasi iktidara bağımlı olarak hareket ettiği düşüncesini akıllara getirdiğinden dolayı tarafsızlık ilkesi zarar görmüştür.

Tablo 2. Devamı

Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının İlkeleri	Kamu Görevlileri Etik Kurulu Bakımından Değerlendirilmesi
---	---

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)	
Dürüstlük	Kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirirken, insanlar arasında ayırım yapmadan kişi hak ve özgürlüklerini zedeleyici faaliyette bulunmadan hareket etmesinin kurul tarafından benimsetilmek istenmesi dürüstlük ilkesi kapsamı içerisindedir. Kurul, kamu personellerinin dürüst ve sadakatlî bir şekilde çalışabilmeleri için oluşturulmuştur. Dürüstlük ilkesi bağlamında yolsuzluklarla mücadele eden Kurul, etik dışı davranışlara uygun olarak, etik davranış ilkeleri oluşturmaktadır. Bunlardan biri de kurulun kamu görevlilerine hediye almayı yasaklayarak ve yolsuzlukların önünü tıkamayı amaç edinerek dürüstlük ilkesine vurgu yapmasıdır. Ancak burada eleştirilen konu ise bağışların hediye alımı kapsamı dışında tutulmasıdır. Bu durum dürüstlük ilkesini zedeleyebilecek bir etken olarak değerlendirilmektedir.
Etkililik ve Verimlilik	Kamu Görevlileri Etik Kurulu, kamu görevlilerinin etikle alakalı tüm konularda bilgi sahibi olmasını ve bunu eyleme dökabilmeleri için çalışmalar, uygulamalar ve eğitimler düzenleyerek kamu kurum ve kuruluşlarda etkinlik ve verimliliği yerleştirmek amaçlanmıştır. Buna karşın kurulun bu konuda eleştirilen durumlarından da bahsetmek gerekirse; etik dışı davranışın olduğu tarihten itibaren iki yıl içinde yapılmayan etik ilkelere aykırı davranışlar hakkındaki başvuruların değerlendirmeye alınmaması sayılabilir. Ayrıca etik dışı davranışları kurulun Resmi Gazetede yayımlanmasının Anayasa mahkemesi tarafından iptali ile yalnızca etik dışı faaliyetin tespitinin yapılarak icrai bir işlem yapılamayacağı kararı, kurulun etkinliğinin zayıflamasına sebep olmaktadır. Bununla beraber kurula yapılan başvurularda usul ve esasa uygun olarak görülmeyen veya yeterli bilgi ve belge sunulmayan başvuruların reddedilmesi, kurulun etkin olarak işleyiş sağlamasının ve başvuran insanlar açısından da verimin sağlanmasını engelleyen durumlar olarak değerlendirilmektedir.

Kaynak: Bu tablodaki bilgiler ilgili literatür çerçevesinde çalışmanın yazarları tarafından oluşturulmuştur.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çağdaş yönetim yöntemleri ile bilgi ve teknoloji çağının çığır açtığı yenilikler, insani değerlerin değişimi ve yeni demokratikleşme hareketleri, geleneksel değerleri dönüşüme uğratarak yönetim anlayışında önemli değişimlere kucak açmıştır. Bu durum insanların kamu yönetiminden beklentilerine ve bakış açılarına etki ederek kamu hizmetlerinin değişimine ve çeşitlenmesine vesile olmuştur. Neo-liberalizm ve küreselleşmenin kamu yönetiminde dönüşüm yarattığı 1980'li yıllardan sonra ortaya çıkan yeni kamu yönetimi anlayışı ile birlikte hizmetlerde donanım ve ihtiyaçlara yönelik çözüm sağlanmaya çalışılmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışı ile açıklık, etkinlik, verimlilik, hesap verilebilirlik, esneklik, yerinden yönetim, şeffaflık, saydamlık, özerklik ve etik kural ve ilkeler gibi kavramlar kamu yönetiminde önem kazanmıştır. Geleneksel yapının eksik ve aksak yönlerini tamamlamak adına çıkarılan bu ilke ve dayanaklar, kamu yönetiminde verim ve işlerliğin oluşmasına katkı sağlamıştır. İnsanların eylem ve davranışları üzerinden yola çıkılarak neyin ahlaka uygun veya neyin ahlaka aykırı olduğunun, iyi veya kötü davranış tutumlarının nasıl nitelendirildiğinin değerlendirilmesine etki eden etik kavramı, kamu yönetimlerinde olmazsa olmaz bir ilkedir. Etik kavramı, kamu yönetim sistemlerinin daha işlevsel ve düzgün bir şekilde yol kat etmesini sağlayan en önemli etmenlerdendir. Bundan dolayıdır ki günümüzde devletler, kendi kültürlerine uygun olarak etik kavramının ilke ve kurallarını, kamu kurum ve kuruluşlarına yerleştirebilme çalışmalarına büyük

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

önem vermektedirler. Batılı ülkelerin bu konu ile alakalı olarak endi kurum ve kuruluşlarında evrensel anlamda oluşturdukları etik kural ve kaideler, ülkemizde de etki etmeye başlamıştır.

Türkiye’de 1980’lere gelindiğinde kamu kurum ve kuruluşlarda etik dışı faaliyetlerin artması ve yolsuzlukların önüne geçilemeyecek duruma gelinmesiyle birlikte küreselleşme ve yeni kamu yönetiminin getirdiği yenilikler sonucunda etik kavramına daha fazla önem verilmeye başlanmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışının ilkelerinden olan etik kavramı ile birlikte bireyin davranışlarından başlanarak tüm toplumun eylem ve davranışlarına etki edilmesi düşüncesi hâkim olmaya başlamıştır. Özellikle Türkiye’de 2000’li yıllarda yapılan düzenleme ve çalışmalar, kamu sektörünün daha verimli işlemesini sağlayarak etik ilkeleri, şeffaflık, saydamlık ve hesap verilebilirlik gibi kavramları hizmetlere bağdaştırmada başarı sağlamıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışının iyi yönetim ilkesi çerçevesinde oluşturulan bu kavramlar, etik olgusunun amaçlarına destek sağlayarak etik düşünce ve etik çalışmaların artırılarak kurumlara yerleştirilmesine katkı sağlamıştır. Bu çalışmada, yeni kamu yönetimi anlayışı bağlamında etik ilke ve değerlere, kurumlarda etik yapının nasıl yerleştirilebileceğine ve bu yönde nasıl çalışmalar yapıldığına değinilmiştir.

Türkiye’de 2004 yılında 5176 sayılı hukuki düzenleme ile kurulan Kamu Görevlileri Etik Kurulu, yeni kamu yönetimi anlayışının etik dışı faaliyetleri önleme açısından anahtar rolünü üstlenmiştir. Ancak kurul, etik değer ve ilkelerin yaygınlaştırılması konusunda tek başına bir aktör değildir. Kurulun etik altyapıyı oluşturan mevcut kurum ve kuruluşların bir devamı niteliğinde hareket etmesinden yola çıkılarak, etik ilke ve kurallar aynı yapı üzerinde bütünleşerek kurumsallaşma sağlamıştır. Kamu görevlilerine yapılan kural, direktif ve etik kodlar bu kurul sayesinde açık bir şekilde belirtilmiştir. Bununla birlikte bu kural ve müeyyidelere ne kadar uyulduğu veya uyulmadığı kurulun yaptığı denetimler ile kontrol edilmiştir. Bunun yanında kurul, etik konusunda kamu görevlilerini ve toplumu bilgilendirmek için seminer, konferans ve toplantılar düzenleyerek etik davranışlar üzerinde yol gösterici nitelik kazanmıştır.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, yeni kamu yönetimi anlayışının sacayağını oluşturarak bu anlayışın soyut anlamdan çıkarılarak somutlaşmasına önemli katkı sağlamıştır. Kurul, etik dışı davranışlar, yolsuzluk ve yozlaşmaların önünü kesebilmek adına ciddi adımlar atmıştır. Bu şekilde insanların kamu yönetimine olan güvenini artırmakla birlikte siyasi gücün meşruiyetini de pekiştirmiştir. Bu çalışma üzerine yapılan literatür taramaları ile edinilen bulgulara göre; Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun topluma ve kamu yönetimine birçok olumlu etkisinin olmasının yanında kurulun bazı eksik ve aksak yönlerine de rastlanmıştır. Bundan yola çıkılarak Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun etik anlamda işlevsel olup olmadığı durumlar incelenerek yetersiz ve tutarsız yönlerine vurgu yapılmıştır. Bu çalışma konusunu diğer çalışmalardan ayıran kısım; yeni kamu yönetimi

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

anlayışının en önemli ilkelerinin, Kamu Görevlileri Etik Kurulu bünyesinde incelenerek olumlu veya olumsuz olarak analiz edilmesi olmuştur.

Araştırma ve değerlendirmedeki bulgulara bakılarak kurumun işlevselliği hususunda birçok problemle karşılaşıldığına rastlanmaktadır. Kurulun TBMM'ye bağlı olmayışı, gerek mali açıdan gerek de insan kaynağı açısından yeterli koşullara sahip olmaması ve dolayısıyla tüzel kişiliğe sahip olmaması gibi durumlar, kamu yönetiminde işlevselliğin sekteye uğramasına sebep olan etmenlerdir. Nitekim kurulun hem yönetsel hem de ekonomik açıdan özerk olması, bulunduğu hizmet ve faaliyetlerde başarı göstermesinin yolunu açacaktır. Bağımsız statüye ve özerk yapıya sahip olduğu takdirde kurul, çalışmalarında daha rahat hareket edebilecek denetimlerini de daha donanımlı bir şekilde gerçekleştirebileceği beklenmektedir.

Kurulun yaptığı denetimler sonucunda etik dışı faaliyetler konusunda edinilen bilgileri Resmi Gazete ile kamuoyuna sunması, insanlarda bu tür faaliyetlerin hesabını soran ve yaptırımını uygulayan bir kurul olduğu düşüncesini oluşturmaktaydı. Ancak daha sonra Resmi Gazetede yayımlama yaptırımının sınırlandırılarak sunulması, kurumun caydırıcılığını olumsuz etkilemektedir. Farkındalığı azaltan bu durum ile Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun etik dışı davranışlardan yıldırıcı sonuçlar elde etme başarısının azaldığı görülmektedir. Bu hali ile gündemden uzak olan bu kurulun insanlar tarafından tanınmaması kaçınılmaz bir sonuç halini almaktadır.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, mevcut altyapısını düzenleyerek kendi site ve bilgi sayfalarını yenilemelidir. Bilgilendirme amaçlı oluşturulan internet sitelerinde, kanun veya yönetmelikler ile değiştirilen bilgilerin sayfadan çıkarılarak ve yeni bilgiler eklenerek sayfa güncel tutulmalıdır. Bununla birlikte kurulun yeni etkinlik, toplantı ve seminerler düzenlemesi, kamu görevlilerine daha donanımlı etik eğitimler vermesi ve kurumların hizmetlerinde etik değerlerin ön plana çıkarılması yönünde hassasiyetin sağlanarak sistemin canlı tutulmasına dikkat edilmesi önerilmektedir. Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun etik dışı faaliyetleri önleme beklentisi bir yana toplum olarak her bir bireyin etik boyutta eylem ve davranış muhasebesini yapması gerekmektedir. Bu konuda insanın kendi vicdanı etik ilke ve kuralları belirleyeceğinden dolayı aile içi eğitim, okul ve diğer eğitim kurumlarında dürüstlük, doğruluk, etik ve ahlak gibi kavramların etkin bir şekilde yerleştirilmesi gerekmektedir. Toplumda etik dışı faaliyetlerin önlenmesi için her bir bireyin bu konuda taşın altına elini koyması, tüm topluma etki ederek güzel oluşumlara olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Toplumda, toplumsal kurallar ile uyumlu ve erdemli yaşama, etik ilke ve kurallara uyma, dayanışma ve yardımlaşma, hoşgörü gibi kavramların yaygınlaşması adına kamuoyunda bilinçlendirme çalışmalarına yer verilmesi bu konuda fayda sağlayacaktır. Vatandaş ve kamu görevlilerine etik kültür aşılması ve yapılan eğitimler ile sözde eğitim değil de insanlarda etik bilinci artıracak nitelikte

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

çalışmalar sunulması farkındalığın oluşmasına etki edecektir. Ayrıca etik yönetime uygun bir şekilde hukuki yapı da düzenlenip geliştirildiği takdirde kamu yönetiminde ve daha sonra tüm toplumda etik altyapının daha etkili bir şekilde yerleşeceği öngörülmektedir.

Sonuç olarak; yeni kamu yönetimi ve etik arasındaki ilişki, kamu yönetiminin olumlu yönde gelişimini sağlayan önemli bir etkidir. Kamu kurum ve kuruluşlarında etik bilincin oluşturulması ve kurumlara yerleştirilmesinde ön ayak olan Kamu Görevlileri Etik Kurulu, yeni kamu yönetimi anlayışının etkisi ile etik konusunda birçok ilerleme sağlamıştır. Kurulun yeni kamu yönetimi anlayışının getirdiği ilkeler ile tam olarak bütünleştirildiği takdirde etik konusunda daha güçlü bir şekilde yol kat edileceği öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adugit, Y. (2013). Sivil toplum kuruluşlarının etik ve epistemolojik temelleri. *Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, 6(2), 130-149.
- Aktalay, A. (2011). Yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde merkezden ve yerinden yönetim arasındaki denetim ilişkisi. İstanbul: Legal Yayıncılık.
- Ahmetoğulları, K. & Çatı, K. (2017). STK mensuplarının etik iklim algısının örgütsel bağlılık aracılığıyla bireysel performanslarına etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 283-313.
- Akar, F. (2018). Yeni kamu işletmeciliği paradigmasının Türk kamu bürokrasisinde kamu personeli istihdam şekilleri üzerine etkileri. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(3), 480-495.
- Akca, H. (2019). Kamu yönetimi eğitimi ve öğretimi içerisinde etik eğitiminin yeri ve önemi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Akdeniz, İ. (2016). Kamu görevlileri etik kurulunu yeniden düşünmek. *Sayıştay Dergisi*, 103, 59-83.
- Alev, B. (2015). Yapısal ve işlevsel açıdan Türkiye’de üniversite etik kurulları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Altay, A. (2007). Etik ile ekonomi ilişkileri-kamu açısından. <http://www.konrad.org.tr/Wirtschaft%202007%20tr/14Altay.pdf>, Erişim Tarihi: 25.04.2021.
- Altun, M., Sayer, A. & Barutçu, A. (2013). Kamu görevlileri etik kurulu kararları ışığında kamuda görülen etik dışı davranışlar ve yolsuzluklar, *Sayıştay Dergisi*, 91, 33-55.
- Arap, İ. & Yılmaz, L. (2006). Yeni kamu yönetimi anlayışının “yeni” kurumu: Kamu görevlileri etik kurulu. *Amme İdaresi Dergisi*, 39(2), 51-69.
- Arap, İ. & Yılmaz, L. (2015). Yeni kamu yönetimi anlayışının “yeni” kurumu: kamu görevlileri etik kurulu. <https://docplayer.biz.tr/20526867-Yen-kamu-yonetm-anlayiinin-yen-kurumu-kamu-gorevller-etk-kurulu-1.html>, Erişim Tarihi: 17.05.2021.
- ARGE Danışmanlık (2021). Kamu yönetimi ve etik değerler. <https://arge.com/makale/kamu-yonetimi-ve-etik-degerler/>, Erişim Tarihi: 10.02.2021.
- Arslan, G. (2015). Türkiye’de yeni kamu yönetimi bağlamında sağlık hizmetlerinin etkinliği ve kalitesi açısından sağlıkta dönüşüm (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Ateş, F. (2015). Yeni kamu yönetimi anlayışında etik değerlerin yeri ve önemi. *II. Kop Bölgesel Kalkınma Sempozyumu (23-24 Ekim 2014, Niğde)*, Çimke Basım Yayın, Konya, 279-190.

- ... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)
- Ateş, H. (2018). Kamu yönetiminde ahlak. İçinde Erdoğan N, Torlak Ö. & Tiryaki K. B. (ed.), *Temelleri ve Uygulamalarıyla İş Ahlakı* (ss.260-292). İstanbul: İGİAD Yayınları: 19.
- Bahar, E. (2014). Meslek etiği. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bakkal, H. (2016). Türkiye’de kamu harcamalarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisi ve yeni kamu mali yönetiminin rolü. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(10), 125-138.
- Balcı, A. (2005). Kamu yönetiminde çağdaş yaklaşımlar ve kamu hizmet sunumuna etkileri. İçinde Aktan C. ve Saran U. (Der.), *Kamu Yönetiminde ve Kamu Hizmetlerinde Kalite* (ss.19-38). İstanbul: Hizmet-İş Sendikası Yayınları.
- Bayır, M. Ö. (2007). Türkiye’de Etik – Yansızlık – Katılım Boyutları Açısından Bürokrasi ve Siyaset İlişkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Belli, A. (2017). Yeni kamu yönetimi anlayışı bağlamında yerinden yönetimin ve yerel yönetimlerin değerlendirilmesi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 9(16), 101-118.
- Bıyıklar, B. (2019). Hizmet içi eğitim açısından Türk kamu yönetiminde etik eğitimi: İstanbul ilçe belediyesinde yapılan araştırma. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 10-26.
- Biricikoğlu, H. & Sırakaya İ. R. (2014). Kamu yaşamında standartlar komitesi ve kamu görevlileri etik kurulu: karşılaştırmalı bir inceleme. İçinde Uluğ F, Ertan K. A. & Özgen H. (Der.), *Kamu Etiği Seçilmiş Kongre Bildirileri* (ss.165-173). Ankara: TODAİE Yayını.
- Birinci, G. (2009). Kamu etiği ve insan hakları, *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 123-145.
- Boztepe, M. (2018). Yeni kamu yönetimi anlayışı ve geleneksel kamu personel rejimi üzerine etkileri, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3), 191-210.
- Çaylak, Ş. E. (2014). Amerika Birleşik Devletleri’nde kamu yönetimi etiğinin yapı ve işleyişi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çeliksoy, E. (2015). Yönetişimin kurumsallaşma üzerine etkileri: ab ülkeleri ve Türkiye örneği. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çevikbaş, R. (2012). Yeni kamu yönetimi anlayışı ve Türkiye uygulamaları. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 9-32.
- Çılgın H. & Özkaral M. (2020). Kamu denetçiliği kurumu iyi yönetim ilkeleri bağlamında yönetimde etik paradigmasının yerleşmesi üzerine bir araştırma. *Ombudsman Akademik*, 12, 129-154.
- Çoruk, E. (2020). Türkiye’de yeni sağ’ın vitrini olarak Turgut Özal (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirci, M. & Genç, F. N. (2008). Türkiye’de kamu yönetimi reform sürecinde etik yapılanma. *Amme İdaresi Dergisi*, 41(2), 43-58.
- Demirkol, D. (2011). Geleneksel yönetimden yeni kamu yönetimine denetim işlevinde dönüşüm (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Doğan, K. C. & İnankul, H. (2015). Ombudsmanlık kurumunun örgütlerde etik kural ve davranışlar konusundaki yeri ve önemi. *KTÜ SBE Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 329-344.
- Doğan, K. C. (2015). Yeni kamu yönetimi ve etik anlayışının Türk kamu yönetiminde kurumsallaşması: kamu görevlileri etik kurulu örneği, *Turkish Studies*, 10(10), 381-402.
- Duyar, Z. (2019). Türk yönetim kültüründe siyasetnamelerde etik değerler ve 2000 yılı sonrası Türk kamu yönetiminde etik anlayış üzerine karşılaştırmalı bir analiz (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Emre, C. & Duru, B. (2002). Kültürel değerler ahlak ve Türkiye’de kamu yönetimi. *Mülkiye*, 26(236), 16-33.
- Erim, G. (2018). Kamu yönetiminde etik anlayışı: Türk kamu yönetimi ve İngiliz kamu yönetiminde etik uygulamaların karşılaştırmalı analizi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

- Eroğlu, H. T. (2010). Yeni kamu yönetimi anlayışının Türk kamu personeli yönetimine etkisi. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 225–233.
- Eryıldız, İ. (2006). Avrupa birliği yolunda reform: kamu yönetimi temel kanunu (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Eryılmaz, B. & Biricikoğlu, H. (2011). Kamu yönetiminde hesap verebilirlik ve etik. *İş Ahlakı Dergisi*, 4(7), 19-45.
- Eryılmaz, B. (2008). Etik kültürü geliştirmek. *Türk İdare Dergisi*, 459, 1-12.
- Eşki, Ş. (2014). Kamu yönetimine etik uygulamaların karşılaştırmalı analizi: Türkiye ve ABD örneği. İçinde Uluğ, F. & Ertan, K. A., Özgen H. (Der.), *Kamu Etiği Seçilmiş Kongre Bildirileri* (ss.151-164). Ankara: TODAİE Yayını.
- Göçoğlu, V. & Gündüz, O. (2020). Kamu yönetimi reformlarını yeni kamu işletmeciliği bağlamında okumak. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi (JEBPIR)*, 6(1), 1-16.
- Gökçe, O. & Örselli, E. (2011). Kamu yönetiminde etik ve etik dışı davranış algısı. *İş Ahlakı Dergisi*, 4(7), 47-63.
- Gül, S. K. (2008). Kamu yönetiminde ve güvenlik hizmetlerinde hesap verebilirlik. *Polis Bilimleri Dergisi*, 10(4), 71-94.
- Güler, T.U. (2019). Yeni kamu yönetimi yaklaşımının sosyal hizmetlerin yeniden yapılandırılmasına etkisi: Manisa örneği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Halaç, Ç. (2014). Yeni kamu yönetimi anlayışının gümrük idaresine yansımaları. *Gümrük & Ticaret Dergisi*, 3, 33-43.
- Kahraman, S. (2010). Türk kamu yönetiminde yolsuzlukla mücadelede hukuki ve idari düzenlemelerin etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Kahraman, L. (2020). Kamu yönetiminde etik kültür ve etik liderlik: Kamu görevlileri etik kurulu üzerinden bir inceleme (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanođlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu (2021a). Yerel yönetimlerde etik farkındalığın artırılması projesi 1. mevzuat çalıştayı. <http://www.etik.gov.tr/yerel-yonetimlerde-etik-farkindaligin-arttirilmesi-projesi-1-mevzuat-calistayi/>, Erişim Tarihi: 15.05.2021.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu (2021b). Kurul hakkında genel bilgilendirme. <http://www.etik.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 01.05.2021.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu (2021c). 2016 yılı faaliyet raporu. <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/etikkurulfaaliyetraporu2016.pdf>, Erişim Tarihi: 01.05.2021.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu (2021d). 2020 yılı faaliyet raporu. <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2021/03/faaliyetraporu2020.pdf>, Erişim Tarihi: 03.05.2021.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu (2021e). 2005-2015 yılları arası faaliyet raporları. <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/2005-2015etikkurulfaaliyetraporu.pdf>, Erişim Tarihi: 29.04.2021.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu (2021f). 2019 yılı faaliyet raporu. <http://www.etik.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/kgek2019faaliyetraporu.pdf>, Erişim Tarihi: 26.04/2021.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu (2021g). 2017 yılı faaliyet raporu. http://etik.gov.tr/faaliyetraporu_2017.pdf, Erişim Tarihi: 04.05.2021.
- Kamu görevlileri etik kurulu kurulması ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5176.pdf>, Erişim Tarihi: 05.05.2021.
- Kaplan, Ç. (2009). Kamu yönetiminde etik ve kamu çalışanlarının etik kavramını algılayışları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 343-355.

- ... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)
- Karadağ, B. (2018). Kamu yönetiminde etik: Feke kaymakamlığı örneği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Karcı, Ş. M. (2008). Yeni Kamu işletmeciliği yaklaşımının temel değerleri üzerine bir inceleme. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, 16, 40-64.
- Kaypak, Ş. Bimay, M. & Yılmaz, V. (2017). Dijital çağda kamu yönetimi ve etik. *Social Sciences Studies Journal*, 3(6), 912-925.
- Keser, A. (2012). Politika transferi ve Türk kamu yönetiminde etik. *Amme İdaresi Dergisi*, 45(4), 25-49.
- Kılavuz, R. (2003). Kamu yönetiminde etik ve bir sorun alanı olarak yozlaşma. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Koç, H. (2019). Kamu yönetiminde etik-medya ilişkisi: kamu görevlileri etik kurulu faaliyet ve kararlarının ulusal gazetelerdeki temsili üzerinden bir deneme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, Uluslararası Türk Dünyası Basın Sempozyumu Özel Sayısı, 7, 1584-1608.
- Koçak, S. Y. & Yüksel, G. (2010). Türk kamu yönetiminde etik ve kamu görevlileri etik kurulu. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/301234n>, Erişim Tarihi: 03.05.2021.
- Korkut, G. Acar, O. K. & Tetik A. (2015). Yeni kamu yönetimi anlayışı ile değişen kamu hizmeti ve Türkiye iş kurumu. *İş ve Hayat*, 1(2), 107-135.
- Lamba, M. (2015). Türkiye’de yeni kamu yönetimi anlayışının yansımaları: hükümet programları üzerinden nitel bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1), 127-141.
- Leblebici, D. N., Ömürganülşen, U. & Aydın M. D. (2001). Yeni kamu işletmeciliği yaklaşımında önemli bir araç: Toplam kalite yönetimi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 123-135.
- Ökmen, M., Yılmaz, A. & Baştan, S. (2004). Kamu yönetiminde yeni yaklaşımlar ve bir yönetim faktörü olarak yerel yönetimler. İçinde Ökmen, M. & Yılmaz, A. (Der.), *Kuramdan Uygulamaya Kamu Yönetimi* (ss.23-80), Ankara: Gazi Kitabevi.
- Önen, M. & Yıldırım, A. (2014). Kamu yönetiminde etik denetimi: OECD ülkeleri örneği. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 103-126.
- Örselli, E. (2010). Türkiye’de toplumsal ve yönetsel etik değerler ile ikilemler: uygulamalı bir araştırma (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Övgün, B. & Tosun, İ. (2018). Yönetime içkin etikten kamu etiğine. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 73(2), 453-474.
- Özdemir, M. (2008). Kamu yönetiminde etik. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 179-195.
- Özgür, B. (2010). Kamu yönetimi denetçilerinde etik kültürün geliştirilmesi. *Denetim*, 5, 17-32.
- Özgür, H. (2014). Yeni kamu yönetimi hareketi. İçinde Acar, M. & Özgür, H. (ed.), *Çağdaş Kamu Yönetimi I* (ss.183-224), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özmen, A. (2008). Kamu yönetiminde etik davranışlar: Kocaeli tapu sicil müdürlüğünde bir uygulama (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Özsalmanlı, A.Y. & Pank, Ç. (2014). Türkiye’de kamu etiğinde kamu denetçiliği kurumunun etkinliği. İçinde Uluğ, F., Ertan, K. A. & Özgen, H. (Der.), *Kamu Etiği Seçilmiş Kongre Bildirileri* (ss. 293-38). Ankara: TODAİE Yayını.
- Öztepe, M. C. (2013). Kamu yönetiminde etik sorunu: Türk kamu yönetiminde etik sisteminin eleştirel çözümlemesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, N. K. (2008). Etik ve kamu yönetimi. İçinde Balcı, A., Nohutçu, A., Öztürk, N. K., Coşkun, B. (ed.), *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sorunlar, Tartışmalar, Çözüm Önerileri, Modeller, Dünya ve Türkiye Yansımaları* (ss.255-283). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

- Sezer, Ö. & Sarı, C. (2017). Yeni kamu yönetimi anlayışının Türk yargı sistemine etkileri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 196-215.
- Sezer, Ö. (2008). Küreselleşme sürecinde Türkiye’de yerel yönetimlerin yapısal ve işlevsel dönüşümü (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şen, M. L. (haz.) (2019). Kamu görevlileri etik rehberi. Ankara: Kamu Görevlileri Etik Kurulu.
- Şener, B. & Çolak, Ç. (2015). Türkiye’de yeni sağ’ın kamu yönetimi anlayışı: Turgut Özal ve ANAP. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(18), 393-417.
- Tuncay, T. (2014). Sosyal hizmet yönetimi. Atatürk Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayını, <https://www.listenotes.com/podcasts/sosyal-hizmet/13-%C3%BCnite-yeni%CC%87-kamu-2bD3opixGwY/>, Erişim Tarihi: 15.03.2021.
- Uçar, B. (2007). Kamu yönetiminde yeniden yapılandırma: Türk kamu yönetiminde performans odaklı yönetime geçiş (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Uslu, F. (2018). İşletmelerde etik değerlerin uygulanmasının örgütsel bağlılığa etkisinde örgütsel adaletin aracı rolü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Usta, S. & Arslan, Ş. (2020). Türkiye’de etik yönetim anlayışına yönelik çerçeve arayışı: kamu görevlileri etik kurulu üzerinden bir inceleme. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 11(2), 222-244.
- Uzun, Y. (2017). Kamu idarelerinde etik yönetim altyapısı ve değerlendirilmesi. *Ombudsman Akademik*, 3(6), 107-141.
- Yağan, H. (2005). Kamu yönetiminde etik davranış ilkeleri. *Gümrük Dünyası Dergisi*, 46, <https://docplayer.biz.tr/storage/24/2797598/1623888541/RogVqB54Ykq806OgTre2iQ/2797598.pdf>, Erişim Tarihi: 05.04.2021.
- Yay, E. & Aktel, M. (2015). 1980 sonrası dönemde Türk kamu yönetiminde zihinsel dönüşüm. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 1-15.
- Yılmaz, K. (2012). Editörden: etik dışı davranış olarak haksız yazarlık. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(1), <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/696415>, Erişim Tarihi: 11.02.2021.
- Yılmaz, N. & Doğan, K. C. (2014). Max Weber’de etik-siyaset ilişkisi. İçinde Uluğ, F., Ertan, K. A. & Özgen, H. (Der.), *Kamu Etiği Seçilmiş Kongre Bildirileri* (ss.12-24), Ankara: TODAİE Yayını.
- Yörükoğlu, F. (2012). Türkiye’de metropoliten yönetimler ve etik değerler açısından bir inceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(40), 268-292.
- Yüksel, C. (2005). Türk kamu yönetiminde etik mevzuatı değerlendirmesi ve çözüm önerileri. *Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Sakarya: 18-19 Kasım Esentepe Kampüsü.
- Yüksel, C. (2006). Kamu yönetiminde etik ve Türk kamu yönetiminde etik hakkında yeni yasal düzenlemeler. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 64(2), 167-212.
- <https://www.avrupa.info.tr/tr/ab-turkiyede-yolsuzlugun-onlenmesine-destek-vermektedir-206>, Erişim Tarihi: 15.05.2021.

Çatışma Beyanı: Bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişki ve dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek ve Teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Etik Kurul İzin: Bu araştırma, Etik Kurul Kararı gerektiren makaleler arasında yer almamaktadır.

Katkı Oranı: Yazarlar makaleye eşit oranda katkıda bulunmuştur.